

Offentliggjøring av finansiell informasjon for 2015

INNLEDNING	2
Eika Gruppen: Finanskonsernet som styrker lokalbanken.....	3
OVERORDNET RISIKO OG KAPITALSTYRING	5
Risiko- og kapitalstyring i Eika Gruppen.....	5
Overordne mål og kapitalstrategi	7
METODIKK FOR VURDERING AV SAMLET KAPITALBEHOV	9
Kapitalkrav i henhold til pilar 1 og pilar 2.....	9
Konsolidering av Basel- og Solvensregler	11
Krav til kapitalbuffer utover minimumskrav.....	12
BEREGNET KAPITALKRAV OG -BEHOV ETTER DAGENS REGLER	14
Kreditt- og motpartsrisiko	16
Markeds- og valutarisiko	22
Operasjonell risiko	25
Forsikringsrisiko	27
Likviditets- og finansieringsrisiko	28
Strategisk og forretningsmessig risiko.....	29
Uvektet kjernekapitalandel	29

Innledning

Rapporten inneholder informasjon om risikostyring, risikomåling og kapitaldekning i henhold til kravene i kapitalkravsforskriften §§ 45 og 46. Rapporten oppdateres årlig. Vesentlige endringer som gjør at innholdet i dokumentet avviker betydelig fra faktiske forhold vil kunne medføre hyppigere oppdatering av informasjonen. Opplysninger om kapitaldekning og minimumskrav til ansvarlig kapital oppdateres kvartalsvis. Dette offentliggjøres i delårsrapportene på Eikas hjemmesider. Pilar 3-rapporten er ikke underlagt revisjon.

Metodene som anvendes for beregning av kapitalkrav for kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko (Pilar 1) er beskrevet i dette dokumentet. Videre inneholder rapporten informasjon om konsernets interne måling, rapportering og styring av risiko (Pilar 2).

Virksomheten i 2015

Eika Gruppen oppnådde et resultat før skatt for 2015 på 494 millioner kroner (394), en økning på 25,5 prosent. Resultat etter skatt på 352 millioner kroner (294) gir en egenkapitalavkastning på 21,4 prosent (21,9). Resultatet gjenspeiler en god skadeutvikling med relativt lav skadefrekvens, avviklingsgevinster og lavt innslag av storskader. Høyere utlånsvolum, omlegging av fordelsprogram for kredittkorkunder samt høyere portefølje til forvaltning har også bidratt til det gode resultatet. Eiendomsmeglingsvirksomheten viser en resultatforbedring som følge av økt antall kjedekontorer i Aktiv-kjeden.

Konsernets soliditet er styrket gjennom året og kapitalsituasjonen er god med hensyn til videre vekst og endringer i rammebetingelser.

I tråd med revidert strategi, investerte Eika Gruppen store ressurser i nye digitale løsninger i 2015. En rekke tjenester er blitt lansert i løpet av året, deriblant den nye mobilbanken inkludert vennebetalingen SnapCash. I februar ble Eikas mobilommebok, Eika Safe lansert i samarbeid med Nets, Oberthur Technologies og Samsung, på Mobile World Congress 2015, verdens største konferanse for mobiltelefoni. Eika personforsikring nådde en milepæl ved lansering av elektronisk helseerklæring. Elektronisk helseerklæring betyr en enklere hverdag for både kunde, bank og Eika personforsikring.

Banknæringen preges av nye teknologiske løsninger, som i økende tempo erstatter personlig kontakt. Endret kundeadferd medfører at daglige bankgjøremål utføres i digitale flater. Markedsplanen til Eika Gruppen har mer enn noen gang vært preget av ny digital strategi. Markedsarbeidet hatt økt fokus på å nå kundene i digitale kanaler. Fremtidens rådgivere jobber i samspill med digitale løsninger. Kampen om kundene blir mer krevende, men også viktigere. Lokal-banken skal være den prefererte partner for helhetlig økonomisk rådgivning og være viktig støttespiller for å hjelpe kundene til å ta gode valg for seg og sin fremtid. Operasjon Taktskifte og Aktiv kundeomsorg har bidratt til at lokalbankens rådgivere har blitt bedre personlige rådgivere for kundene. Med nedadgående rente er det viktig at kundene møter aktiv kundeomsorg og gode råd med alternativ og langsiktig sparing.

Lokalbankene har inngående og nær kjennskap til kunder og lokalt næringsliv og er viktige støttespillere for kundene. Eika og lokalbankene spiller en stadig viktigere rolle i samfunnet og det er viktig at vi er trofaste mot vår rolle i lokalsamfunnet som vi er en del av. En undersøkelse gjennomført av Cicero og MMI Ipsos viser helt klart at rådgivning representerer et uutnyttet potensiale for bankene, der proaktivitet, kompetanse og relevans er viktig for å oppnå mersalg og lønnsomhet.

Konsernet har gjennomført en navneendring med ny merkevare og merkevarestrategi, med Eika som felles merkevare og støttemerke. Et positivt samspill mellom merkenavnet Eika, visjon, strategi og en god alliansekultur samt solide leveranser til lokalbankene, har bidratt til at alliansens posisjon er styrket og nye

banker vurderer Eika som samarbeidspartner. I april gjennomførte Askim & Spydeberg Sparebank en vellykket fusjon og i oktober ble Sandnes Sparebank konvertert til Eika og SDC. Alliansen teller nå 74 lokalbanker.

Konsernet har høy arbeidsglede og lojalitet blant medarbeiderne. I 2015 gjennomførte Eika en ny medarbeiderundersøkelse der konsernet oppnådde 74 poeng på arbeidsglede, noe som er 5 poeng høyere enn bransjen. Resultatene fra medarbeiderundersøkelsen brukes aktivt i utviklingsarbeidet for å bidra til at Eika Gruppen fortsetter å være en attraktiv arbeidsgiver.

EIKA GRUPPEN: FINANSKONSERNET SOM STYRKER LOKALBANKEN

Alliansebankene i Eika

Eika Alliansen består av Eika Gruppen, 74 lokalbanker og Eika Boligkreditt. Eika Alliansen er en av de største aktørene i det norske bank- og finansmarkedet. Ved årsskiftet hadde alliansebankene cirka 10 prosent av personkundemarkedet og 7 prosent av totalmarkedet for bankene i Norge. Lokalbankene i Eika Alliansen fokuserer spesielt på privatkunder og lokalt næringsliv. Gjennom Eika Gruppen tilføres alliansebankene konkurransedyktige finansielle produkter, tjenester, løsninger og infrastruktur til både person- og bedriftsmarkedet. Samlet gjør dette Eika til en av de viktigste aktørene for norske lokalsamfunn. Undersøkelser viser at alliansebankene har blant bransjens høyeste kundetilfredshet og lojalitet, både i person- og bedriftsmarkedet.

Eika Gruppens strategiske fundament og visjon er «Vi styrker lokalbanken». Det innebærer at Eika Gruppen gjennom sine samlede leveranser skal styrke lokalbankenes unike posisjon og konkurranseevne. Som lokalbanken står ved kundenes side, står Eika Gruppen ved lokalbankens side.

Alliansebankenes posisjon

Lokalbankens viktigste marked er privatkunder, lokalt næringsliv og små og mellomstore bedrifter. Bankene i Eika Alliansen har en sterk lokal forankring og er viktige aktører i sine lokalmarkeder, spesielt innen næringene bygg og anlegg, transport, handel, eiendom, samt primærnæringene.

Lokalbankene har fortsatt et stort potensial for videre vekst og økte markedsandeler – både for personkunder og bedriftskunder. En undersøkelse gjennomført for Eika av Menon Business Analytics viser at bedrifter i kommuner med en lokalbank har større sannsynlighet for å få lån og at størrelsen på lånene øker, i forhold til tilsvarende bedrifter i kommuner uten lokalbank. Menon-analysen bekrefter lokalbankenes betydning for norsk næringsliv, som leverandør av lokal «kompetent» kapital til lokalt næringsliv og viser at hver femte bedrift med 1 til 10 ansatte i Norge er finansiert av en lokalbank.

Lokalbankene har, med sin nærhet til kundene, et informasjonsfortrinn som de klarer å utnytte i sine kredittvurderingsprosesser. I følge de årlige EPSI undersøkelsene har lokalbankene i Eika Alliansen Norges mest fornøyde bedriftsmarkedskunder for sjetten år på rad. Norsk Kundebarometer viser at lokalbankene også har blant de mest fornøyde personkundene i næringen.

Eika Gruppen

Eika Gruppen og alliansebankene utgjør finanskonsernet i Eika Alliansen. Eika Gruppens strategiske fundament er å styrke de selvstendige lokalbankene i Alliansen. Gruppen leverer en komplett plattform for bankinfrastruktur; inkludert IT og betalingsformidling, samt et bredt spekter av finansprodukter, kommersielle løsninger og kompetansehevende tjenester. Samlet bidrar Eika Gruppens leveranser til lokalbankenes sterke markedsposisjon og konkurransedyktighet. Produktselskapene i Eika Gruppen er Eika Forsikring, Eika Kredittbank, Eika Kapitalforvaltning og Aktiv Eiendomsmegling. Eika Gruppens produkter og løsninger distribueres gjennom cirka 400 kontorer. Eika Gruppen, med eierbankene og meglervirksomheten, har mer enn 3 000 ansatte hvorav cirka 430 er ansatt i Eika Gruppen. Dette gjør Eika til en av de største aktørene i det norske markedet for utvikling og salg av finansielle løsninger, produkter og tjenester.

Eika Gruppens posisjon

Eika Gruppens strategiske markedsposisjon er «Ved din side». Den lokale rådgiverens helhetlige kompetanse og kundeinnsikt skal skille lokalbankene i Eika Alliansen fra konkurrentene. Med et tydelig engasjement for kundene og lokalsamfunnet kombinert med markedsledende løsninger for helhetlig økonomisk rådgiving, skal lokalbanken sikre en sterk posisjon.

Eika Gruppens visjon

Eika Gruppens visjon er «Vi styrker lokalbanken ». Visjonen beskriver ønsket fremtidsutvikling og skal være retningsgivende for konsernets ressursprioritering. Eika Gruppens primære hensikt er å sikre sterke og omsorgsfulle lokalbanker som er en drivkraft for vekst og utvikling, for kunden og lokalsamfunnet.

Eika Gruppens verdier

Eika Gruppens verdier er Profesjonell, Kundeorientert og Lagspiller. Verdiene understøtter merkevaren og bidrar til langsiktig måloppnåelse ved å legge tydelige føringer for våre beslutninger og bedriftskultur. Alle medarbeidere skal sette lokalbanken og lokalbankkunden i sentrum, forstå deres behov og utvikle de beste løsningene for disse hovedmålgruppene. Medarbeidere i Eika Gruppen skal være faglig sterke og bidra til å levere effektive tjenester med høy kvalitet. Vi lykkes best når vi er tilgjengelige, utnytter kompetansen på tvers av alliansen og spiller hverandre gode.

Eika Gruppens kjernevirksomhet

Kjernevirksomheten er tjenesteleveranser til lokalbanken og lokalbankens kunder. Vi utvikler og leverer løsninger som understøtter stabil og effektiv bankdrift, samt kompetanse som skal sikre videre vekst og utvikling i bankene, lokalsamfunnet og for kundene. Utvikling og nyskapning skjer på bakgrunn av innsikt i kundenes behov og preferanser, og gjenspeiler lokalbankenes samfunnsoppdrag og verdier – trygghet og omtanke for kundene. Eika Gruppen baserer sin virksomhet på lokalbankens naturlige kundegrunnlag. I privatmarkedet betyr dette kunder i alle aldersgrupper med et ønske om rådgiving og et helhetlig tilbud fra banken. Lokalbanken er dessuten en betrodd og viktig rådgiver for det lokale næringslivet, med hovedvekt på små- og mellomstore bedrifter. Eika Gruppens produkt- og tjenestespekter skal bidra til at bankene fyller samfunnsrollen som en viktig aktør for lokal verdiskapning og opprettholder sin konkurransedyktighet over tid.

Eika Gruppens forretningsidé

Eika Gruppens forretningsidé er: «å levere helhetlige og konkurransedyktige finansielle løsninger til lokalbanken, lokalt næringsliv og folk flest. Dette skal vi lykkes med gjennom effektiv drift og nyskaping, kombinert med målrettet kundeorientering».

Konsernstruktur Eika Gruppen

Overordnet risiko og kapitalstyring

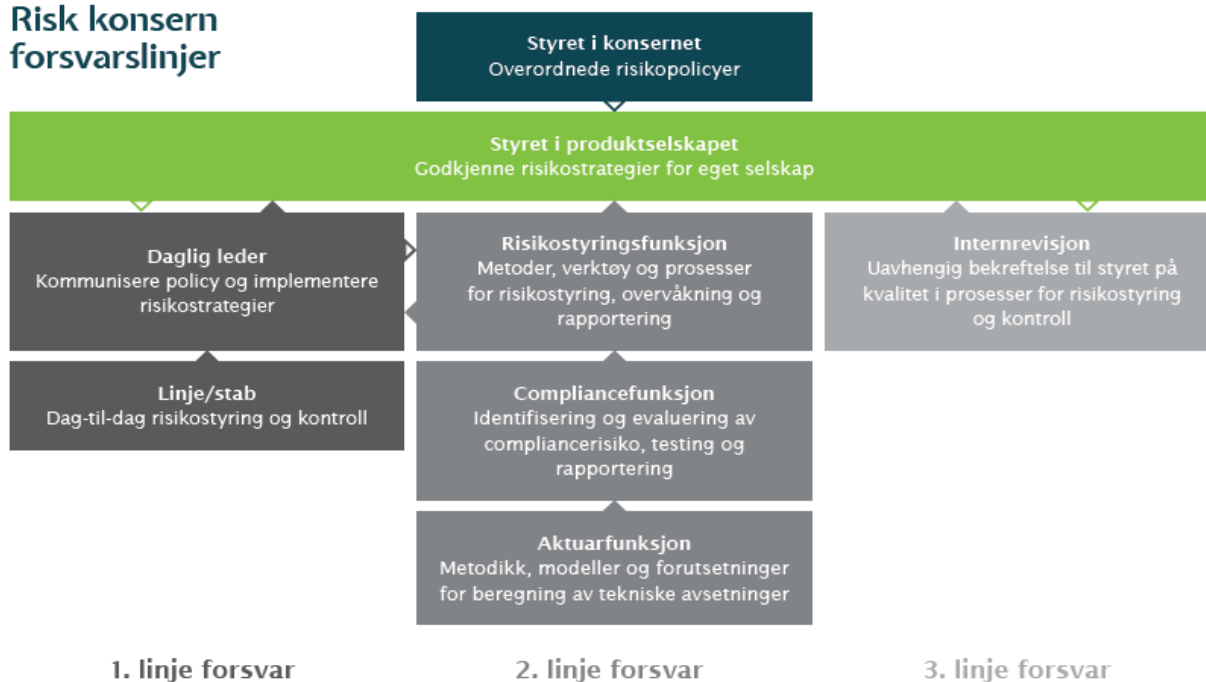
RISIKO- OG KAPITALSTYRING I EIKA GRUPPEN

God risikostyring og kontroll skal sikre at Eika Gruppen til en hver tid er i stand til å identifisere, vurdere, håndtere, overvåke og rapportere risiko som kan hindre oppnåelse av vedtatte mål. Eika Gruppens rammeverk for risikostyring og kontroll definerer konsernets risikovilje og prinsipper for styring av risiko og kapital i konsernet. Effektiv risikostyring er et viktig bidrag for å sikre måloppnåelse og inngår i den løpende styringen og oppfølgingen av virksomheten. Virksomheten i Eika Gruppen er organisert i ulike forretningsområder gjennom datterselskaper. Det enkelte datterselskap er eksponert for ulike risikoer. Konsernet legger vekt på å ha løpende styring og kontroll med hele virksomheten. Konsernets risikopoliser fastsetter overordnet ramme for konsernets virksomheter.

Internkontroll i konsernet er regulert i sentrale styringsdokumenter og er i hovedsak definert som et linjeansvar. I samsvar med forskrift om risikostyring og internkontroll samt konsernets egne retningslinjer, foretas det en årlig gjennomgang av risikoforhold i virksomhetene. Videre foretas det minst årlige interne kapitalbehovsvurderinger (ICAAP/ORSA) i samsvar med regulatoriske krav. Det utarbeides tiltaksplaner i alle enheter med rapportering til de respektive selskapers styre. Selskapene styrer etter vedtatte risikostrategier,

og det er utviklet rutiner og instruksjoner for risikogjennomganger, som skal sikre at all risiko håndteres på en tilfredsstillende måte. Konsernet overvåker jevnlig at risikohåndteringen etterleves og fungerer som forutsatt gjennom ordinær risiko- og compliance-rapportering og konsernsjefens risiko- og compliancekomité. Selskapene i konsernet har etablert risikostyrings- og compliancefunksjoner som løpende overvåker og rapporterer om risikohåndteringen etterleves og fungerer som forutsatt. Eika Gruppen har etablert en uavhengig internrevisjonsfunksjon som utføres av PwC.

Risk konsern forsvarslinjer

Konsernets risikoeksponering er i all hovedsak relatert til; kreditt-, likviditets-, forsikrings- og operasjonell risiko, herunder juridisk-, omdømme- og compliancerisiko, i tillegg til konsernets overordnede strategisk- og forretningsrisiko.

Risikostyringsfunksjonen

Formål med risikostyringsfunksjonen er å sikre at selskapets risikostyringsopplegg blir implementert og gjennomført i henhold til vedtatt ambisjonsnivå, rammeverk for risikostyring og risikopolicyer. Etablering av en risikostyringsfunksjon innebærer at det foreligger en dedikert administrativ ressurs/enhet med ansvar for å overvåke risikostyringssystemet samt etablere oversikt over de risikoer selskapet er eller kan bli eksponert for.

Risikostyringsfunksjonen skal sikre at alle vesentlige risikoer i virksomheten er identifisert, vurdert, håndtert og rapportert i tråd med relevante policyer og rammer.

Selskapets risikostyringsfunksjon skal være uavhengig av operasjonell virksomhet. Dette innebærer at ansatte som arbeider innenfor risikostyringsfunksjonen ikke kan ha ansvar for å utøve de tjenester eller funksjoner de skal kontrollere.

Kravet til uavhengighet anses imidlertid ikke å være til hinder for at samme person kan ha ansvar for både risk- og complianceoppgaver, samt andre arbeidsoppgaver som ikke er innenfor kontrollområdet til risikostyringsfunksjonen. Risikostyringsfunksjonen skal være en uavhengig funksjon med tilstrekkelig kompetanse og ressurser. Funksjonen skal ikke overvåke og rapportere på seg selv eller nærmeste overordnede. Funksjonen skal rapportere til daglig leder og kan rapportere direkte til styret i tilfeller der

styret ikke får nødvendig informasjon om vesentlige risikoer via den alminnelige rapporteringen og varsle styret i tilfeller der identifiserte risikoer påvirker eller kan påvirke virksomheten.

Leder av risikostyringsfunksjonen skal ikke kunne avsettes uten samtykke fra styret. Institusjonen skal sende melding til Finanstilsynet ved skifte av slik leder.

ICAAP-prosessen

Eika Gruppen driver finansierings- og verdipapirvirksomhet underlagt krav til ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Proses), samt forsikringsvirksomhet som er underlagt krav til ORSA (Own Risk and Solvency Assessment). Prosessen innebærer vurdering av behov for kapital hensyntatt selskapenes mål, strategi, aktuelle og forventede risikoeksponering, samt gjeldende risikorammer og regulatoriske bestemmelser.

ICAAP/ ORSA prosessen (ICAAP) i Eika Gruppen skjer i tre trinn hvor alle involverer aktiv stillingstaking og beslutning i konsernstyret. Foreløpig ICAAP skjer årlig i november og desember basert på regnskapstall per 31. oktober, statusvurdering på eventuell revidert informasjon per januar. Endelig ICAAP ferdigstilles i mars det påfølgende året. Den foreløpige kapitalbehovsanalysen skal sikre at styret får gitt sine innspill til kapitalmål og -plan, og budsjettert utvikling i forhold til konsernets strategi de neste 3 år. Videre gjennomføres både formelle kapitalbehovsvurderinger, som del av kvartalsvis risikorapport, og ad-hoc vurdering med bakgrunn i strategiske, taktiske, operative og regulatoriske forhold. Hensikten med den endelige ICAAP-prosessen er å evaluere konsernets kapitalisering i forhold til risiko på kort og lengre sikt, herunder overholdelse av de regulatoriske minimumskravene til kapital samt evaluere og fastsette konsernets kapitalmål.

Den årlige prosessen for risikostyring og internkontroll, med tilhørende vurderinger og bekreftelser, gir vesentlig informasjon til Pilar II vurderinger knyttet til strategisk-, forretningsmessig-, og operasjonell risiko i ICAAP-prosessen. Dette sammen med strukturerte ICAAP vurderinger og erfaringer fra løpende risikoovervåkning og -rapportering, compliancerapportering og revisjoner utgjør sentrale deler av konsernets samlede styring og kontroll.

Vurderingene og beregningene som er gjort tar utgangspunkt i regnskapet for 2015, budsjett for 2016, samt prognoser for 2017 og 2018. Analysen som fremkommer benyttes som grunnlag for kapitalplanlegging og vurdering av om kapitalen i konsernet er forsvarlig i forhold til risiko. Konsernets ICAAP er en konsolidert risikovurdering opp mot konsernets kapitalsituasjon og kapitalbehov.

OVERORDNE MÅL OG KAPITALSTRATEGI

Risikovilje

Eika Gruppen skal ta kalkulte risikoer, følge opp og styre disse for å nå vedtatte mål og krav til avkastning definert av ledelsen, styret og aksjonærene. Riktig balansering av risiko og avkastning gir økt verdi og bidrar til effektiv kapitalbruk samt gevinstrealisering og måloppnåelse. Risikovilje er et uttrykk for den risiko konsernet er villig til å akseptere i gjennomføring av strategi for oppnåelse av vedtatte mål.

Konsernstyret og styrene i datterselskapene skal ha en aktiv rolle i fastsettelse av selskapenes risikovilje. Dette innebærer forståelse av risikoen, risikoens påvirkning på kapital og lønnsomhet, klare rammer for hva som er ønsket risiko samt klare føringer og krav til oppfølging, overvåking og rapportering. Samlet risikovilje for Eika Gruppen fremgår av tabellen under:

	Kredittrisiko	Markedsrisiko	Operasjonell risiko	Renterisiko	Forsikringsrisiko	Strategisk risiko	Eierrisiko
Eika Gruppen	Lav	Moderat	Lav	Moderat	Moderat	Moderat	Moderat

Finansielle målsettinger

Eika Gruppens finansielle målsetting er å oppnå resultater som over tid gir en god, stabil og konkurransedyktig avkastning i form av aksjeutbytte og verdiøkning. Styrets mål er at utbytte til aksjonærene vil utgjøre mellom 50-70 prosent av konsernets resultat etter skatt, hensyntatt kapitalstusjonen. Konsernet skal ha en markeds- og konkurransedyktig avkastning på egenkapitalen.

Kapitalmål

Det forventes at konsernet må etablere kapitalmål etter konglomeratreglene. I konglomeratreglene ses samlet kapitalkrav og tapspotensial opp mot tilgjengelig bufferkapital hvor ratioen minst skal tilsvare en bufferratio over 100 prosent. Konsernet vil etablere nye kapitalmål i tråd med dette når nivåer og innretning er endelig kjent. Inntil endelig avklaring vil konsernet benytte kjente mål for kapitalstørrelser uttrykt ved ren kjernekapitaldekning, kjernekapitaldekning og ansvarlig kapitaldekning. På bakgrunn av en helhetsvurdering av samlet risikonivå i gjennomført ICAAP, regulatoriske minimumskrav og kombinerte bufferkrav etter CRD IV, pilar 2-krav, markedskrav samt økonomisk usikkerhet foreslås det at konsernet øker kapitalmålene. Det foreslås at konsernet øker kapitalmålene i tråd med økte regulatoriske krav etter CRD IV. Målet for ren kjernekapital er dermed 14,5 prosent, kjernekapital 16 prosent og ansvarlig kapital 18 prosent.

Kapitalmål ved minimumskrav	F.o.m. 1.7.16	F.o.m 1.7.17	F.o.m. 1.7.18
Ren kjernekapitalmål	14,50 %	14,50 %	14,50 %
Kjernekapitalmål	16,00 %	16,00 %	16,00 %
Ansvarlig kapital	18,00 %	18,00 %	18,00 %

Konsernet har etablert styringsmål på et prosentpoeng over ren kjernekapital- og kjernekapitalmål samt et prosentpoeng over ansvarlig kapitalmål. Et høyere styringsmål, over kapitalmålet, gir konsernet tid og handlingsrom til å agere før kapitaldekningen faller under vedtatte mål. Følgende styringsmål gjelder:

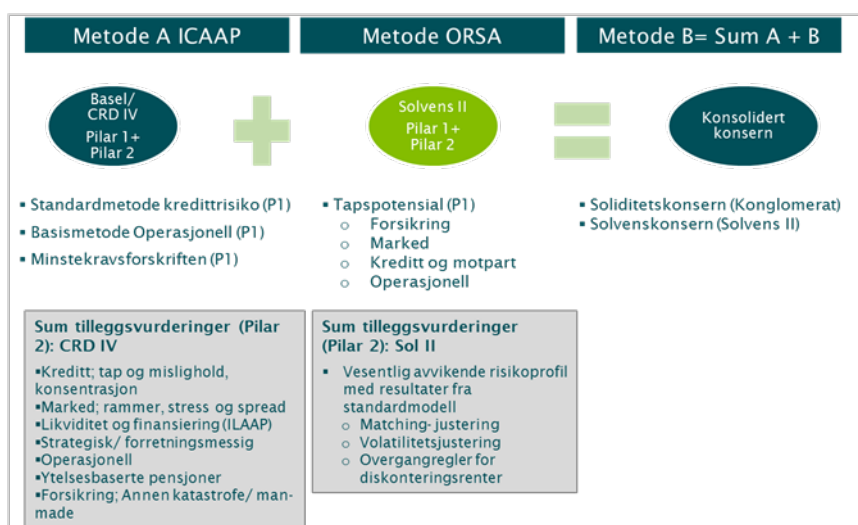
Styringsmål	F.o.m. 1.7.16	F.o.m 1.7.17	F.o.m. 1.7.18
Ren kjernekapitalmål	15,50 %	15,50 %	15,50 %
Kjernekapitalmål	17,00 %	17,00 %	17,00 %
Ansvarlig kapital	19,00 %	19,00 %	19,00 %

Konsernets mål for ren kjernekapital må oppfylles gjennom egenkapital (ren kjernekapital), krav til kjernekapital kan fylles gjennom annen godkjent kjerne-/hybridkapital, bestående av konsernets fondsobligasjon. Krav til ansvarlig kapital kan dekkes ved ansvarlig lån.

Metodikk for vurdering av samlet kapitalbehov

KAPITALKRAV I HENHOLD TIL PILAR 1 OG PILAR 2

Konsernets tilnæringsmetoder er illustrert under. Konsernet legger i utgangspunktet til grunn tilnærming etter metode A – dagens CRD IV, med tillegg av minstekrav fra forsikringsvirksomheten, og det sektorspesifikke konsolideringsregimet. Det foretas tilleggsvurderinger, etter metode B, for å hensynta konsernets kapitalsituasjon/-behov under et fremtidig regime hvor Solvens II tilnærmingen (ORSA fra forsikringsvirksomheten) konsolideres inn i konsernets kapitalbehovsvurderinger. Figuren under illustrerer dette.

I metode B konsolideres og summeres kapitalbehovet for de kapitalkrav og risikoer som gjelder fra virksomhet underlagt Basel-regler og virksomhet underlagt Solvens II regler. Metode ORSA er basert på Finanstilsynets stresstest 1 metodikk og vil bli løpende oppdatert med de krav og forutsetninger som blir gjeldende gjennom endelig ikrafttredelse av Solvens II. Metode B inkluderer relevante tilleggsvurderinger knyttet til kapitalbehov for pilar 2 risikoer som under Metode A. Pilar 2 vurderingene vil dog hensynta andel risiko som er dekket av minstekrav til pilar 1 under de ulike regulatoriske regimene.

Primærvurdering, Basel tilnærming, Metode A

Konsernets ICAAP og tilhørende konsoliderte kapital- og soliditetskrav, beregnes og utarbeides med utgangspunkt i Finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-9 a til 2-9 e, samt tilhørende forskrifter (kapitalkravsforskriften, beregningsforskriften, konsolideringsforskriften og minstekravsforskriften) gjeldende per 31. desember 2015.

Eika Gruppen er definert som tversektoriell finansiell gruppe, jfr konsolideringsforskriften og tilsvarende konglomeratdirektivet, hvilket innebærer at det skal foretas konsolidering av henholdsvis bank- og finansieringsforetaksvirksomhet, verdipapirforetaksvirksomhet og forsikringsvirksomhet. Konsernet omfattes dermed av særlige bestemmelser for det konsoliderte kapitalkravet. Dette er regulert gjennom § 7, første ledd i konsolideringsforskriften gjeldende per 31. desember 2015:

«(1) I tverrsektoriell finansiell gruppe skal den konsoliderte balansen som følger av § 4, henføres til henholdsvis bank- og finansieringsforetaksvirksomhet, verdipapirforetaksvirksomhet og forsikringsvirksomhet. For hvert beregningsgrunnlag anvendes de beregningsmåtene og soliditetskravene som gjelder for de enkelte virksomhetsområdene med tillegg av bufferkrav for verdipapirforetaksvirksomheten. For forsikringsdelen av gruppen skal det foretas beregninger både etter kapitaldekningsreglene og etter solvensmarginregelverket slik det fremgår av § 6».

Denne sektorspesifikke og konsoliderte tilnærmingen, heretter Basel tilnærming (Metode A), utgjør konsernets primærvurderinger ved gjennomføring og dokumentering av ICAAP. Ved beregning av konsoliderte minimumskrav til kapital- og soliditetskrav i konsernet medregnes ansvarlig kapital (fra tredjeparter) fra alle konsernets selskaper; Eika Gruppen AS, Eika Kredittbank AS, Eika Kapitalforvaltning AS, Aktiv Eiendomsmegling AS og Eika Forsikring AS. Videre medregnes respektive beregningsgrunnlag for kredittrisiko. Konsernet beregner kapitalkrav for operasjonell risiko med basis i konsernets gjennomsnittlige inntekter fra Basel/ CRD IV foretakene. De kombinerte bufferkravene beregnes fra det konsoliderte CRD IV-beregningsgrunnlaget for kreditt- og operasjonell risiko. I den konsoliderte beregningen inntar konsernet, fra Eika Forsikring, beregningsgrunnlaget for kredittrisiko og beregner 8 prosent kapitalkrav av dette i tråd med minstekravsforskriften. Det gjøres videre tilleggsvurderinger hvor effekten av høringsforslaget med fradrag for forsikringsvirksomheten synliggjøres for CRD IV konsernet isolert.

Det nye Solvens II-regimet trådte i kraft 1. januar 2016, og dermed er det for året 2015 minstekravsforskriftens kapitalkrav som gjelder for forsikringsvirksomheten og dermed også dette grunnlag som korrekt skal inngå i konsolidert oppstilling og fremskrivning i konsernet etter konsolideringsforskriften. Konsolidering innebærer at beregningen av kapitalkrav for Pilar 1-risikoen følger kapitalkravsforskriftens og minstekravsforskriftens kategorier og vektingsregler.

Øvrige risikoelementer hensyntas gjennom tilleggsvurderinger knyttet til kapitalbehov for pilar 2 risikoen. Ved vurderingen av risikokategorier og samlet risikoeksponering tas det i pilar 2-vurderingen, utover kreditt- og operasjonell risiko, hensyn til likviditets- og finansieringsrisiko, markeds- og valutarisiko, renterisiko, systemrisiko, forsikringsrisiko, strategisk- og forretningsmessig risiko, risiko for overdreven gjeldsoppbygging samt risiko fra pensjonsforpliktelser. Tilleggsvurderingene i pilar 2 baserer seg på standard metodikk der hvor det er tilgjengelig. Eksempelvis benyttes Finanstilsynets risikobaserte tilnærminger og forutsetninger for kredittrisiko, markedsrisiko, likviditetsrisiko og operasjonell risiko. Vurdering av risikokonsentrasjoner baseres dels på Herfindahl-Hirschmann indeksen for utlånsporteføljer og Finanstilsynets stresstest 1 metodikk for markedsmessig spreadrisiko. Vurderingene suppleres med kvalitative vurderinger. ICAAP behov fremkommer dermed som en samlet vurdering av minstekravet til pilar 1, kombinerte bufferkrav og pilar 2 risikoen. Summen av disse utgjør ICAAP kapitalbehovet.

Konsolidering av Basel og Solvens II, Metode B

Ved innføring av solvens II-regimet innebærer det at solvensmarginregelverket, kapitaldekningsregelverket og regelverk om minstekrav til ansvarlig kapital avvikles for forsikringsselskaper på solo-nivå.

Pilar 1-kravene under Solvens II er vesentlig forskjellige fra dagens regler for forsikringsselskaper basert på Basel/CRD IV. I dagens kapitaldekningsregelverk er forsikringsselskapene underlagt minstekravsforskriften til kapitaldekning tilsvarende standardmetoden for kredittrisiko. Solvens II gir krav til kapital- og solvensberegning for spesifiserte pilar 1-risikoen.

For å fase inn Solvens II-reglene i konsernets ICAAP foretar Eika Gruppen tilleggsberegninger, metode B, i tråd med Finanstilsynets stresstest 1 metodikk. På solo-nivå gjennomfører også Eika Forsikring beregninger etter standardmetode Solvens II. Det er mindre forskjeller mellom beregninger etter stresstest 1 og standardmetode Solvens II. Pilar 1-risiko (tapspotensial) beregnes da for forsikringsvirksomheten etter

standardiserte beregningsmodeller for minst følgende hovedrisikoer; markedsrisiko, forsikringsrisiko (skade og person), motpartsrisiko og operasjonell risiko - mot tidligere kun kredittrisiko. I metode B konsolideres og summeres kapitalbehovet for de kapitalkrav og risikoer som gjelder fra virksomhet underlagt CRD IV-regler og forsikringsvirksomheten underlagt Solvens II regler. Metode B inkluderer relevante tilleggsvurderinger knyttet til kapitalbehov for pilar 2 risikoer som under Metode A. Metode B tilsvarer fremtidig tverrsektoriell soliditetsrapport etter konglomeratdirektivet. I denne sees samlet kapitalkrav og tapspotensial opp mot tilgjengelig bufferkapital hvor ratioen minst skal tilsvare en bufferkapital over 100 prosent.

KONSOLIDERING AV BASEL- OG SOLVENSREGLER

Endelige regulatoriske beslutninger vil avgjøre hvordan både pilar 1 og pilar 2 beregninger og behov for tilleggskapital skal beregnes konsolidert i konsernet. Den regulatoriske uforutsigbarheten gjør dermed at det hefter stor usikkerhet ved disse beregningene og følgelig også hvilke kapital- og soliditetsmål som skal legges til grunn. Dette med bakgrunn i usikkerhet knyttet til om Eika Gruppen vil bli ansett å være dekket av CRD IV-regler, konglomeratregler eller Solvens II-regler, alle med tilhørende fradragregler. Disse regimene gir ulike regler for beregning av fradrag, ulike regler i beregning av kapital- og soliditetskrav i CRD IV virksomheten og for Solvens II virksomheten, uavklarte regler for medregning av hybrid og tilleggskapital i konglomeratkonsernet samt uavklarte betingelser for kvalifiserende bufferkapitalelementer og skatteregler i forsikringsvirksomheten.

For året 2015 er det fortsatt konsolideringsforskriften¹ som angir regler for soliditetsberegninger på konsolidert nivå. Eika Gruppen faller inn under regler for tverrsektoriell finansiell gruppe som innebærer at det skal foretas konsolidering av henholdsvis bank- og finansieringsforetaksvirksomhet, verdipapirforetaksvirksomhet og forsikringsvirksomhet. Det følger av forskriften at beregningsgrunnlag skal beregnes med utgangspunkt i sektorspesifikke beregningsmåter og soliditetskrav gjeldende for de enkelte virksomhetsområdene.

Primærvurderingen i ICAAP legger til grunn at morselskapet Eika Gruppen AS er klassifisert som finansieringsvirksomhet, og følger kapitalkravsforskriften og finansforetaksloven² i tråd med dagens regler. Ved evaluering av kapitalbehov legges det derfor vekt på ren kjernekapital, kjernekapital og ansvarlig kapital hvor kjernekapitalkravene skal sikre «going concern», mens kravene til ansvarlig kapital skal sikre kreditorene.

Eika Forsikring AS inngår i konsernets beregnede Pilar 1 minstekrav for kredittrisiko og inngår i primærvurderingen basert på minstekravsforskriften for forsikringsselskaper³. Prinsippet om fullharmonisering under Solvens II medfører at det ikke er anledning for nasjonale myndigheter å anvende andre typer kapitalkrav enn det som følger av Solvens II regelverket. Dette innebærer at solvensmarginregelverket, kapitaldekningsregelverket og regelverk om minstekrav til ansvarlig kapital avvikles⁴ for forsikringsselskap ved ikrafttredelse av Solvens II fra 1. januar 2016.

Etter innføring av Solvens II må Eika Gruppen foreta en sektorspesifikk konsolidering basert på kronebeløp av kapitalkravene som gjelder fra virksomhet underlagt CRD IV-regler og virksomhet underlagt Solvens II regler. Denne konsolideringen vil være i tråd med konglomeratreglene og tilsvarer konsernets tilleggsvurderinger under metode B, jfr punkt 6 om tilnærming og metodikk for ICAAP. Med nye Solvens II regler skal samlet

---

¹ Jf forskrift om anvendelse av soliditetsregler på konsolidert basis

² Lov om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven)

³ Jf forskrift om minstekrav til kapitaldekning i forsikringsselskaper, mv.

⁴ Jf Finanstilsynets Høringsnotat om gjennomføring av Solvens II av 12. august 2011

risiko (samlet tapspotensial) oppstilles mot tilgjengelig bufferkapital. Risiko (tapspotensial) skal beregnes etter standardiserte beregningsmodeller for minst følgende hovedrisikoer; markedsrisiko, forsikringsrisiko (skade og person), motpartsrisiko og operasjonell risiko. Tapspotensialene skal, med tillegg av en risikomargin, vurderes opp mot tilgjengelig bufferkapital. Solvens II gir dermed krav til solvensmargin (SCR) og minimumskrav til kapital (MCR) for spesifiserte pilar 1 risikoer.

Konsernets mål for ren kjernekapital må oppfylles gjennom egenkapital (ren kjernekapital), krav til kjernekapital kan fylles gjennom annen godkjent kjernekapital (hybridkapital), i praksis er dette fondsobligasjoner. Krav til ansvarlig kapital kan dekkes ved ansvarlig lån.

Det følger av Finansieringsvirksomhetsloven⁵ § 2a-8 tredje ledd at konsernbidrag ikke kan gis mellom søsterselskaper. Selskapene kan imidlertid gi konsernbidrag til Eika Gruppen AS. Eika Gruppen AS kan gi konsernbidrag til datterselskaper. Det foreligger således muligheter for å overføre kapital mellom selskapene i konsernet, dersom konsernet eier 90 prosent av aksjene. Hvert enkelt selskap er imidlertid underlagt kapitalkrav som må oppfylles på selskapsnivå. Utdeling av konsernbidrag forutsetter at selskapet har forsvarlig kapital.

Tabellen nedenfor viser investeringer i datterselskap og konsolideringsgrunnlaget etter regnskapsreglene og ved konsolidering for kapitaldekningsformål fra hvert datterselskap.

Beløp i tusen kroner	Anskaffelses-		Eierandel	31.12.2015	31.12.2014
	tidspunkt	Kontoradresse			
Eika Forsikring AS	1997	Hamar	100 %	394 108	394 108
Eika Kredittdbank AS	2006	Oslo	100 %	542 667	542 667
Eika Kapitalforvaltning AS	1997-2012	Oslo	100 %	145 938	145 938
Aktiv Eiendomsmedling 1)	2001	Oslo	100 %	27 300	9 402
Terra Gruppen AS	2000	Oslo	100 %	156	156
Norsk Sparebankgruppe AS	2001	Oslo	100 %	170	170
Terra Alliansen AS	2008	Oslo	100 %	156	156
Eika Alliansen AS	2008	Oslo	100 %	151	151
Sum				1 110 646	1 092 748

1) Aktiv Eiendomsmedling består av Aktiv Eiendomsmedling AS og det heleide datterselskapet Aktiv Eiendomsoppgjør AS.
Eika Gruppen AS har i 2015 reversert tidligere nedskrivning av aksjene i Aktiv Eiendomsmedling med 18 millioner kroner.
I konsernregnskapet er resultateffekten eliminert.

KRAV TIL KAPITALBUFFER UTOVER MINIMUMSKRAV

Det følger av Finanstilsynets rundskriv 9/2015 at institusjonene skal ha en ren kjernekapitaldekning som overstiger regulatoriske minimumskrav inklusiv bufferkrav og pilar 2 kapitalbehov. Denne skal være stor nok til å ivareta institusjonens risikoeksponering både etter pilar 1 minstekrav, kombinerte bufferkrav og pilar 2 risikovurderinger, vurdert med utgangspunkt i Finanstilsynets metodikk for risikobasert tilsyn og SREP. ICAAP prosessen skal vurdere og dokumentere dette kapitalbehovet. ICAAP prosessen foretar videre stresstester som anslår konsekvenser for selskapene og konsernet for å sikre at beregnet kapitalbehov står i forhold til risikoen. Krav til å ha en ICAAP prosess og en strategi for opprettholdelse av kapitalnivå gjelder på konsolidert nivå.

Bufferkravene i CRD IV-direktivet er bevaringsbuffer, systemrisikobuffer, buffer for globalt systemviktige institusjoner (G-SII), buffer for andre systemviktige institusjoner (O-SII) og motsyklisk kapitalbuffer.

⁵ Lov om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven)

- Kapitalbevaringsbufferen skal kunne dekke tap og sikre at kapitalen ikke faller under minimumskravet i kraftige nedgangsperioder.
- Den motsykliske bufferen skal beskytte bankene mot store tap etter perioder med sterk kredittvekst.
- Systemrisikobufferen pålegges alle, enkelte eller grupper av institusjoner for å dempe langsiktig ikke-syklisk system- eller makrorisiko.
- Bufferne for systemviktige institusjoner skal redusere sannsynligheten for vanskeligheter for slike institusjoner hvor en avvikling kan medføre finansiell ustabilitet og betydelige forstyrrelser i realøkonomien.

Krav til kombinerte kapitalbuffer gir kapitalkrav utover pilar 1 minstekravene. Finanstilsynet krever nå at eventuelle pilar 2 kapitalbehov, i tillegg til de kombinerte bufferkravene, skal dekkes av ren kjernekapital. Finanstilsynet opplyser at EBA fortsatt arbeider med en veiledning knyttet til standardiserte forutsetninger og beregninger av pilar 2 men denne er på vurderingstidspunktet ikke kjent. Administrasjonen vil tilpasse forståelse og bruk av bufferne i tråd med EBAs eventuelle retningslinje når denne måtte foreligge.

Pilar 2-risikoer

Finanstilsynet publiserte 14. august 2015 et rundskriv vedrørende Finanstilsynets praksis⁶ for vurdering av risiko og kapitalbehov (SREP). Rundskrivet beskriver de viktigste elementene i Finanstilsynets metoder for å vurdere risikonivå og kapitalbehov i norske banker og finansieringsselskap. Inntil EBA gir sine anbefalinger vil rundskrivet være førende for Finanstilsynets SREP. Videre beskriver rundskrivet krav til ICAAP prosessen og innhold i risiko- og kapitalvurderingene i ICAAP. Formålet med rundskrivet er å skape økt transparens ved å beskrive Finanstilsynets metoder. I vurderingen av pilar 2 vil Finanstilsynet skille mellom følgende:

- Kapitalbehov for iboende risikoer på ett års horisont. Vurderes uavhengig av minimumskrav og bufferkrav i pilar 1.
- Kapitalbehov i et lengre perspektiv basert på et stressscenario der bevaringsbufferen (2,5 prosent) i pilar 1 ikke holder. Ved fall under bevaringsbuffer skal det vurderes ytterligere en planleggingsbuffer.

Den mest vesentlige endringen er at Finanstilsynet nå innfører krav om å holde ren kjernekapital tilsvarende behovet for tilleggskapital fra pilar 2-vurderingene. Kravet kommer i tillegg til eksisterende bufferkrav. Dette medfører følgelig av kravet til ren kjernekapital øker tilsvarende. Det opplyses også om mindre metodiske presiseringer knyttet til vurderinger og beregninger av mulig kapitalbehov for pilar II-risikoer. Endringene berører følgende:

- Kredittrisiko
  - Konsentrasjonsrisiko enkeltkunder (bedrift) og næringer
  - Eksponering utenfor kjerneområdet
  - Avvikende høy utlånsvekst (snitt bank, BNP, K2-vekst, jfr. ORBOF)
  - Avvikene porteføljekvalitet (estimert mislighold, jfr. SEBRA)
- Risiko knyttet til fremtidige pensjonsforpliktelser (primært fra ytelsesbaserte avtaler)
- Finansierings- og likvidetsrisiko,
- Risiko for overdreven gjeldsoppbygging
- Forsikringsrisiko
- Markedsrisiko omfattes av kredittspreadsrisiko fra Solvens II.
- Strategiske eierposisjoner er unntatt pilar 2 beregninger
- Framoverskuende perspektiv og stresstester (planbuffertillegg)
- Vurdering av likviditet og finansiering
  - ILAAP, LCR NSFR, likviditetsreserver og finansieringsstruktur

---

⁶ Rundskriv 9/2015, Finanstilsynets praksis for vurdering av risiko og kapitalbehov.

Finansdepartementet har i brev (15. januar 2016) til Finanstilsynet, om ny pilar 2-praksis, bedt Finanstilsynet om å arbeide videre med å gjøre beregningsmodellene og metodene som benyttes i pilar II mer forutberegnelige og transparente. I brevet presiseres det også at generelle og strukturelle forhold som omfatter de fleste banker, som makro- og systemrisiko, skal være reflektert i pilar 1-kravene. Ifølge Finansdepartementet vil en formalisering av pilar 2-krav ikke endre terskelverdien for automatiske restriksjoner på betaling av utbytte, rente på kjernekapital mv. Automatiske restriksjoner etter forskriften skal fortsatt først inntreffe når pilar I-kravene (summen av minstekrav til kapital og kapitalbufferkrav) brytes.

For forsikringsvirksomheten er det Solvens II og forutsetninger under standardmetoden som avgjør om det bør beregnes et kapitalkravstillegg. Kapitalkravstilleggene kan kun pålegges av Finanstilsynet dersom selskapets risikoprofil avviker vesentlig fra forutsetningene lagt til grunn i beregning av solvenskapitalkravet, eller at selskapets system for styring og kontroll avviker vesentlig fra gjeldende krav⁷. Omnibus II-direktivet artikkel 2 nr. 8 inneholder en tilføyelse til Solvens II-direktivets regler om kapitalkravstillegg, jf. artikkel 37 nr. 1 bokstav d. Denne bestemmelsen fastsetter at forsikringsforetaket kan pålegges kapitalkravstillegg i tilfeller der foretakets risikoprofil avviker vesentlig fra de forutsetninger som ligger til grunn i standardmodellen for Solvens II. Eventuelle avvik i modellmessige forutsetninger er gjenstand for vurderinger av selskapets aktuar. Selskapet kan i første omgang gjennomføre kvalitative vurderinger. Dersom disse konkluderer med at avvikene ikke er vesentlige så trenger ikke selskapet å gjøre ytterligere kvantitative vurderinger⁸.

Beregnet kapitalkrav og -behov etter dagens regler

Eika Gruppen har valgt standardmetoden for beregning av kapitalkrav til kredittrisiko og basismetoden for beregning av operasjonell risiko for bank-/finansieringsvirksomheten og forvaltningsvirksomheten. Dette innebærer at beregningen av kapitalkrav for disse risikoene følger kapitalkravsforskriftens kategorier og vektingsregler. Ved beregning av kreditt- og motpartsrisiko for forsikringsvirksomheten benyttes minstekravsforskriftens bestemmelser. Konsernets plasseringer av overskuddslikviditet følger definisjon for ordinær bankportefølje og rapporteres dermed som del av vanlig kapitaldekningsrapportering etter standardmetoden for kredittrisiko. Ved vurderingen av risiko og samlet risikoeksponering tas det, utover kreditt- og operasjonell risiko, hensyn til pilar 2-risikoene; likviditets- og finansieringsrisiko, markeds- og valutarisiko, renterisiko, systemrisiko, forsikringsrisiko samt strategisk- og forretningsmessig risiko. ICAAP behov fremkommer dermed som en samlet vurdering av pilar 1-minstekravet og pilar 2-risikoer. Summen av disse utgjør ICAAP behovet.

Kapitaldekning

Eika Gruppen benytter standardmetoden for beregning av kapitalkrav til kredittrisiko og basismetoden for beregning av operasjonell risiko. Konsernets plassering av overskuddslikviditet følger av definisjon for ordinær bankportefølje og rapporteres dermed som del av vanlig kapitaldekningsrapportering etter standardmetoden for kredittrisiko.

Eika Gruppen er definert som tverssektoriell finansiell gruppe. Det innebærer at det skal foretas konsolidering av henholdsvis bank-/finansieringsforetaksvirksomheten, verdipapirforetaksvirksomheten og forsikringsvirksomheten der det for hvert beregningsgrunnlag anvendes de beregningsmåtene og

---

⁷ Finansforetaksloven § 14-30, Omnibus II-direktivet artikkel 2 nr. 8, jfr. artikkel 37 og Solvens II -direktivet

⁸ EIOPA, Guidelines on own risk and solvency assessment, EIOPA-BoS-14/259 EN

Pilar 3 rapport

Eika Gruppen

soliditetskravene som gjelder for de enkelte virksomhetsområdene. Konsernet rapporterer kapital- og soliditetskrav både i kapitaldekningsrapport (COREP), eksklusiv forsikringsvirksomheten og i soliditetsrapportering for tverrsektoriell finansiell gruppe. Beregningene og rapporteringen på tverrsektoriell basis, jfr. konsolideringsforskriftens bestemmelser for konsern som er tverrsektoriell finansiell gruppe, vil dermed være grunnlaget for konsernets kapitalstyring- og planlegging, offentliggjøring og anvendelse i forbindelse med både pilar 3-rapportering og finansiell rapportering (års- og kvartalsrapporter).

Som følge av tilpasning til CRD IV er reglene endret slik at det ikke lenger skal gjøres fradrag i ansvarlig kapital for utsatt skatt som skyldes midlertidige forskjeller. Videre er det innført fradrag i ren kjernekapital for vesentlige investeringer i finansiell sektor, dvs. investeringer hvor eierandelen overstiger 10 prosent. Ved beregning av kapitaldekning skal det gjøres fradrag for investeringer som oversiger 10 prosent av egen ren kjernekapital før regulatoriske justeringer.

Nedenfor følger oppstillingen av kapital – og soliditetsdekning, som rapport i Eika Gruppens noter til årsregnskapet per 31. desember 2015.

Beløp i tusen kroner	Morselskap		Konsern	
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
Aksjekapital	24 225	24 225	24 225	24 225
Overkurs	817 814	817 814	817 814	817 814
Annen egenkapital	384 108	274 120	808 498	642 107
Sum balanseført egenkapital	1 226 147	1 116 159	1 650 537	1 484 146
Immaterielle eiendeler	(3 005)	(2 442)	(40 594)	(27 840)
Utsatt skattefordel som ikke skyldes midlertidige forskjeller	–	–	(12)	(559)
Forsikringstekniske avsetninger ført i egenkapitalen	–	–	(163 054)	(182 061)
Immaterielle eiendeler og utsatt skatt fra forsikringsvirksomheten	–	–	(43 202)	(35 626)
Minstekrav til reassuranseavsetning	–	–	(23 472)	(23 676)
Sum ren kjernekapital før regulatoriske justeringer	1 223 142	1 113 717	1 380 203	1 214 384
Frادrag for vesentlige investeringer > 10 % i finansiell sektor	(40 342)	(59 014)	(45 069)	(68 442)
Sum ren kjernekapital	1 182 800	1 054 703	1 335 134	1 145 942
Annen godkjent kjernekapital – fondsobligasjon	100 000	100 000	100 000	100 000
Sum kjernekapital	1 282 800	1 154 703	1 435 134	1 245 942
Tilleggskapital – ansvarlig lån	125 000	125 000	299 962	125 000
Sum ansvarlig kapital	1 407 800	1 279 703	1 735 096	1 370 942
Vektet beregningsgrunnlag kredittrisiko CRD IV	2 193 558	2 081 545	4 057 652	3 769 273
Vektet beregningsgrunnlag forsikringsvirksomheten	–	–	2 022 082	1 728 188
Vektet beregningsgrunnlag operasjonell risiko	482 364	451 544	1 208 155	1 072 396
Sum vektet beregningsgrunnlag	2 675 922	2 533 089	7 287 889	6 569 857
Kapitalkrav tilsvarende 8 % av beregningsgrunnlag	214 074	202 647	583 031	525 589
Kapitalbevaringsbuffer (2,5 %)	66 898	63 327	131 645	121 042
Systemrisikobuffer (3 % fra 1. juli 2014)	80 278	75 993	157 974	145 250
Motsyklisk buffer (1 % fra 30. juni 2015)	26 759	–	52 658	–
Sum kombinerte bufferkrav	173 935	139 320	342 277	266 292
Solvensmarginkrav for forsikringsvirksomheten	–	–	309 139	290 561
Annen solvensmarginkapital for forsikringsvirksomheten	–	–	140 944	151 748
Ren kjernekapital	1 182 800	1 054 703	1 335 134	1 145 942
Kjernekapital	1 282 800	1 154 703	1 435 134	1 245 942
Ansvarlig kapital	1 407 800	1 279 703	1 735 096	1 370 942
Ren kjernekapitaldekning	44,2 %	41,6 %	18,3 %	17,4 %
Kjernekapitaldekning	47,9 %	45,6 %	19,7 %	19,0 %
Ansvarlig kapitaldekning	52,6 %	50,5 %	23,8 %	20,9 %
Overskudd av ansvarlig kapital	1 019 791	937 736	809 788	579 061

Konsernet hadde per 31. desember 2015 en ren kjernekapitaldekning på 18,3 prosent mot 17,4 prosent i 2014 og kapitaldekning på 23,8 prosent mot 20,9 prosent i 2014.

Tabellen under viser sammensetning av ansvarlig kapital og kapitalkrav for konsernets virksomhet.

31.12.2015	Eika	Eika	Eika Kapital-	Eika	Eika Gruppen
Tall i tusen kroner	Gruppen AS	Kredittbank	forvaltning	Forsikring	Konsern
Sum ren kjernekapital	1 182 750	620 084	30 452	598 487	1 335 134
Hybridkapital	100 000	-	-	-	100 000
Sum kjernekapital	1 282 750	620 084	30 452	598 487	1 435 134
Ansvarlig lånekapital	125 000	90 000	-	250 000	299 962
Sum ansvarlig lånekapital	1 407 750	710 084	30 452	848 487	1 735 096
Samlet beregningsgrunnlag	2 675 922	3 969 902	292 594	2 022 082	7 287 887
Ren kjernekapital %	44,2 %	15,6 %	10,4 %	29,6 %	18,3 %
Kjernekapital %	47,9 %	15,6 %	10,4 %	29,6 %	19,7 %
Ansvarlig kapital %	52,6 %	17,9 %	10,4 %	42,0 %	23,8 %

Oppstillingen viser oppsummering av regulatoriske kapitalkrav i henhold til pilar 1.

Kapitalkrav Pilar 1	31.12.2015
Kapitalkrav kredittisiko	486 379
Kapitalkrav operasjonell risiko	96 652
Kapitalkrav Pilar 1	583 031

KREDITT- OG MOTPARTSRISIKO

Kreditt- og motpartrisiko er risiko for tap som skyldes at kunder og motparter ikke kan møte sine betalingsforpliktelser. Risikoen avhenger av blant annet fordringens størrelse, tid til forfall, sannsynlighet for mislighold og eventuelle sikkerhetens verdi. Kreditttap kan også oppstå som følge av operasjonelle feil. Konsernet skal ha lav kredittisiko og det er åpnet for at Eika Kredittbank AS kan ha inntil moderat kredittisiko.

Risikovurdering knyttet til kapitalbehov

Kredittisiko i konsernet stammer hovedsakelig fra finansieringsvirksomheten og forsikringsvirksomheten gjennom motpartrisiko. Konsernets kredittisiko er hovedsakelig relatert til konsernets balanseførte poster. De vesentlige postene utgjøres av utestående engasjementer innen leasing, salgspantlån og kredittkortgjeld, fordringer på kredittinstitusjoner og plasseringer i verdipapirer. Konsernet har videre en enkelt, vesentlig investering, gjennom morselskapet Eika Gruppen. Resterende eksponering, etter eliminerings, utgjør Eika Gruppen AS sin beregnede pilar 1 eksponering på 29 millioner kroner.

Kapitalbehov (Regulatoriske minimumskrav)

Eika Gruppen benytter seg av standardmetoden for beregning av kapitalkravet for kredittisiko. Kapitalkravet er beregnet til 486 millioner kroner per 31. desember 2015.

Relevante engasjementskategorier

Regelverket etter kapitalkravsforskriften og konsolideringsbestemmelsene innebærer følgende vektede beregningsgrunnlag av betydning for kredittrisikoen i Eika Gruppen per 31. desember 2015:

Standardmetoden (SA)	6 079 732
Stater og sentralbanker	-
Lokale og regionale myndigheter (herunder kommuner)	212 848
Offentlige foretak	472
Multilaterale utviklingsbanker	-
Internasjonale organisasjoner	-
Institusjoner	542 161
Foretak	408 899
Massemarkedsgasjementer	2 475 864
Engasjementer med pantessikkerhet i eiendom	-
Forfalte engasjementer	132 305
Høyrisikoengasjementer	-
Obligasjoner med fortrinnsrett	11 133
Fordring på institusjoner og foretak med kortsiktig rating	-
Andeler i verdipapirfond	102 389
Egenkapitalposisjoner	300 698
Øvrige engasjementer	1 892 965
Sum kredittrisiko	6 079 734

For leasing- og låneengasjementer i Eika Kredittbank risikoklassifiseres alle engasjementer basert på kundens kredittverdighet og objektets sikkerhet. Kredittvirksomheten har utarbeidet kundetilpassede scoringsmodeller for å fange opp kundenes risiko og betjeningsevne. Virksomheten foretar løpende nedskrivninger for å ta høyde for forventede tap. Modellen for gruppenedskrivning for leasing og lån bygger på løpende scoring av porteføljen for å finne konkurssannsynligheter, forventet mislighold og estimert restverdi på objektene. De individuelle nedskrivningene i finansieringsvirksomheten vurderes gjennom året og er et resultat av fortløpende vurdering av risiko knyttet til enkeltengasjementer. Kredittkortvirksomheten har videre en modell for gruppenedskrivning som baserer seg på faktisk mislighold og erfaringer om løsningsgrad. Vektingsregler av betydning for kredittrisikoen i Eika Kredittbank fremgår under;

- Alt utlån på kredittkort samt en betydelig del av porteføljen på lån og leasing kan klassifiseres som massemarked. Engasjement som klassifiseres som massemarked vektet 75 prosent.
- Utlån til foretak som ikke kan klassifiseres som massemarked vektet 100 prosent
- Risikovekt på utlån til institusjoner varierer fra 20-150 prosent, og avhenger av institusjonens rating og løpetid på engasjement. De fleste engasjementene til selskapet vektet 20 prosent.
- Kommuner og offentlig eide foretak vektet 20 prosent
- Forfalt engasjement vektet 150 prosent.
- Porteføljen til forvaltning vektet etter motpart. Vekt varierer mellom 0 og 50 prosent.
- Ubenyttede rammer på kredittkort vektet som massemarked og har en konverteringsfaktor på 0 prosent.
- Saker i pipeline (lånetilsagn) vektet som massemarked med en konverteringsfaktor på 20 prosent
- Immaterielle eiendeler vektet 250 prosent
- Øvrige eiendeler vektet 100 prosent.

Motpartsrisiko

Motpartsrisiko i Eika Forsikring oppstår i hovedsak i forbindelse med reassuranseprogrammet, fordringer på forsikringstakere og plasseringer av likvide midler. Vektings- og beregningsregler fremgår av minstekravforskriften og fordeling på de ulike engasjementskategoriene i Eika Forsikring fremgår av oppstillingen under:

Eiendeler (i balansen) og poster utenom balansen	Beløp i tusen kroner
Fordelt på risikokategorier	5 272 389
0 %	998 562
10 %	574 605
20 %	1 839 316
35 %	-
50 %	526 296
100 %	1 333 610
150 %	-
Derivater	-
Eiendeler tilknyttet avtale om livsforsikring med investeringsvalg eller avtale om innskuddspensjonsordning med investeringsvalg – uten avkastning	-

Tabellen under viser fordeling av reassurandører etter ratingklasse per 31. desember 2015.

Ratingklasse	31.12.2015
AA	5 %
AA-	68 %
A+	20 %
A	4 %
A-	3 %
Sum	100 %

Konsernet er eksponert for motpartsrisiko gjennom forvaltning av overskuddslikviditet og plassering i verdipapirer. Eksponeringen begrenses gjennom fastsatte plasseringsrammer som løpende overvåkes. Innskudd i banker og sentralbanken utgjorde 12 prosent av konsernets balanse ved årsskiftet. Av bankinnskuddene på 1,3 milliarder kroner var 96 prosent plassert i banker med rating A- eller bedre. Kreditt- og motpartsrisiko ved plasseringer i verdipapirer begrenses gjennom fastsatte investeringsrammer. Ved utgangen av året gjorde plasseringer i verdipapirer 3,9 milliarder kroner hvorav 3,6 milliarder kroner var plassert i rentepapirer utstedt av staten, kommuner, fylkeskommuner, banker, obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) og i rentefond. Oversikt over plassering i obligasjoner og verdipapirfond per 31. desember 2015 fordelt på ratingklasse følger av tabellen under.

Ratingklasse	Balanseført verdi	Andel av porteføljen
AAA	784 218	20 %
AA+	625 250	16 %
AA	10 486	0 %
AA-	171 069	4 %
A+	126 096	3 %
A	126 467	3 %
A-	612 686	16 %
BB+	125 751	3 %
BBB	108 184	3 %
BBB+	909 260	23 %
Ikke ratede motparter	280 754	7 %
Sum	3 880 221	93 %

Konsentrasjonsrisiko

Beregningen og vurdering av konsentrasjonsrisiko tar utgangspunkt i samlet eksponering mot en enkelt motpart, på tvers av geografi og bransjer. Konsernet vurderer også konsentrasjonsrisiko under markedsrisiko. Dette beskrives under avsnittet om markedsrisiko. Bransjemessig spredning på låne- og leasingporteføljen (BM) per 31. desember 2015 følger av tabellen under.

Næringskoder		Brutto utlån	
ORBOF	Næringer	31.12.2015	Andel
000	Ukjent	12 861	1 %
011	Jordbruk og tilknyttede tjenester	177 002	14 %
012	Skogbruk og tilknyttede tjenester	37 116	3 %
013	Fiske og fangst	10 986	1 %
014	Akvakultur	17 809	1 %
019	Bergverksdrift og utvinning	25 727	2 %
022	Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	-	0 %
023	Utvinning av råolje og naturgass	-	0 %
025	Industri	108 721	8 %
033	Bygging av skip og båter	680	0 %
035	El-, gass-, damp-, og varmtvannsforsyning	14 498	1 %
036	Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	17 499	1 %
041	Utvikling av byggeprosjekter	6 847	1 %
043	Bygge- og anleggsvirksomhet ellers	311 005	24 %
045	Varehandel, reparasjon av motorvogner	72 798	6 %
049	Utenriks sjøfart og rørtransport	3 631	0 %
053	Transport ellers og lagring	291 253	22 %
055	Overnattings- og serveringsvirksomhet	12 506	1 %
063	Informasjon og kommunikasjon	2 496	0 %
068	Omsetning og drift av fast eiendom	30 993	2 %
073	Faglig og finansiell tjenesteyting	27 232	2 %
083	Forretningsmessig tjenesteyting	80 594	6 %
093	Tjenesteytende næringer ellers	32 590	3 %
Totalsum		1 294 845	100 %

Konsernet er gjennom Eika Kredittbank eksponert mot en rekke bransjer, men har vesentlig eksponering mot bygg- og anleggsbransjen, transportbransjen, og mot jord-, skogbruk og fiske. I overkant av 70 prosent av utlånsporteføljen for BM er rettet mot disse bransjene. Kredittkortutlån og salgspantlån er rettet mot privatpersoner med privat betalingsansvar og ikke mot spesifikke bransjer.

Den totale kredittkort-, låne- og leasingorteføljens (BM og PM) geografiske eksponering er godt spredt over landet, dog er rundt 45 prosent av porteføljen er konsentrert i fylkene Oslo, Østfold og Sør-Trøndelag. Den geografiske eksponeringen på låne- og leasingporteføljen er vist i tabellen under.

Fylke	Brukskreditter	Leasing	Lån	Sum	Andel
Ukjent	7 120	-	-	7 120	0 %
Østfold	150 098	136 021	104 419	390 538	10 %
Akershus	246 640	101 385	140 752	488 777	13 %
Oslo	155 965	19 823	45 207	220 995	6 %
Hedmark	74 861	42 392	45 089	162 342	4 %
oppland	68 370	42 409	15 616	126 395	3 %
Buskerud	93 956	70 717	57 696	222 369	6 %
Vestfold	71 781	56 620	25 015	153 416	4 %
Telemark	126 084	49 383	49 707	225 174	6 %
Aust-Agder	50 522	18 532	16 065	85 119	2 %
vest-Agder	40 688	7 506	10 531	58 725	2 %
Rogaland	161 251	101 988	35 331	298 570	8 %
Hordaland	75 268	10 800	15 685	101 753	3 %
Sogn og Fjordane	25 677	12 951	9 131	47 759	1 %
Møre og Romsdal	93 587	61 783	22 954	178 324	5 %
Sør-Trøndelag	232 849	326 532	60 275	619 656	16 %
Nord-Trøndelag	65 593	101 367	39 311	206 271	5 %
Nordland	67 390	10 040	27 025	104 455	3 %
Troms	38 104	14 259	12 743	65 106	2 %
Finnmark	7 811	-	2 788	10 599	0 %
Svalbard	-	-	579	579	0 %
Utlandet	-	-	-	-	0 %
Sum	1 853 616	1 184 508	735 920	3 774 044	100 %

Selskapets portefølje er godt geografisk diversifisert og det kreves ingen påslag på risiko i Pilar 1. Selskapet har heller ingen konsentrasjonsrisiko knyttet opp mot enkeltkunder. Selskapet kan være eksponert mot konsentrasjonsrisiko knyttet til enkelte bransjer på låne- og leasingporteføljen til bedriftsmarkedet.

Utlån til kunder

Utlån og leiefinansieringsavtaler er vurdert i henhold til Forskrift om regnskapsmessig behandling av utlån og garantier i finansinstitusjoner gitt av Finanstilsynet.

Utlån måles ved førstegangs balanseføring til virkelig verdi. Ved senere måling vurderes utlån til amortisert kost fastsatt ved bruk av effektiv rentes metode. Leiefinansiering (finansiell leasing) behandles regnskapsmessig som utlån. Kontrakter avskrives over leieperioden til forventet restverdi. Rentedelen av leasingleien føres som renteinntekt, mens avdragsdelen reduserer utlånet. Skattemessig avskrives leasingeiendelene etter saldometoden. Gevinster ved salg av leasingeiendeler føres som leiefinansieringsinntekter under renter og lignende inntekter.

I tabellen under fremgår samlet utlån i konsernet fordelt etter løpetid per 31. desember 2015.

Beløp i tusen kroner	Balanse 31.12.2015	Uten avtalt forfall	Løpetid 0 - 1 måned	Løpetid 1 - 3 måned	Løpetid 3 - 12 måned	Løpetid 1 - 5 år	Løpetid over 5 år	Sum
Kontanter og fordringer på sentralbanker	53 022	-	53 022	-	-	-	-	53 022
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 353 689	21 984	1 331 705	-	-	-	-	1 353 689
Utlån til kunder	3 786 620	1 866 909	45 448	1 653	45 992	1 281 049	545 569	3 786 620
Verdipapirer	4 049 615	1 080 467	20 000	244 080	589 385	1 964 796	150 887	4 049 615
Andre eiendeler med avtalt løpetid	1 109 701	-	486 481	43 244	579 976	-	-	1 109 701
Andre eiendeler uten avtalt løpetid	1 152 710	1 152 710	-	-	-	-	-	1 152 710
Sum eiendeler	11 505 357	4 122 070	1 936 656	288 977	1 215 353	3 245 845	696 456	11 505 357

Tabellen viser en oversikt utlån til kunder fordelt på engasjementstype per 31. desember 2015.

Beløp i tusen kroner	31.12.2015	31.12.2014
Utlån til kunder		
Nedbetalingslån	735 920	670 435
Leiefinansieringsavtaler	1 184 508	1 263 761
Brukskreditter	1 914 170	1 761 909
Utlån før spesifiserte og uspesifiserte nedskrivninger	3 834 598	3 696 105
Individuelle nedskrivninger	10 001	13 087
Gruppevise nedskrivninger	37 977	40 309
Netto utlån til kunder	3 786 620	3 642 709

Individuelle nedskrivninger foretas på misligholdte og tapsutsatte engasjementer når det foreligger objektive indikasjoner på verdifall. Et engasjement regnes som misligholdt når betaling er mer enn 90 dager forsinket og forsinkelsen ikke skyldes tilfeldige forhold hos kunden. Tapsutsatte lån er engasjementer der kundens økonomiske situasjon og verdien av sikkerhetene innebærer risiko for tap selv om engasjementet ikke er misligholdt. Nedskrivningen beregnes som forskjellen mellom balanseført verdi og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer. Ved beregning av nåverdier benyttes opprinnelig effektiv rente for engasjementet. Friskmelding av misligholdte engasjementer skjer når gjeldende betalingsplan er fulgt over en tid og engasjementet ikke lenger vurderes som tapsutsatt. Nedskrivning på grupper av engasjementer foretas dersom det foreligger objektive indikasjoner for verdifall i grupper med like risikokarakteristika. Ved vurdering av nedskrivning for objektsfinansiering inndeles engasjementene i grupper med tilnærmet like risikoegenskaper med hensyn til debitorenes evne til å betale ved forfall og eventuelle sikkerheter. Verdifall beregnes på grunnlag av porteføljevurderinger, erfaringer og generelle utviklingstrekk. Kortområdet har utviklet en dynamisk modell for gruppenedskrivninger som tar høyde for mislighold og kredittrisiko. Modellen regnes som en gruppemodell selv om avsetningen tar utgangspunkt i enkeltengasjementer. Tabellen viser en oversikt Individuelle og gruppevise nedskrivninger for verdifall per 31. desember.

Beløp i tusen kroner	31.12.2015	31.12.2014
Individuelle nedskrivninger		
Nedskrivning for verdifall på utlån 1. januar	13 087	8 511
- Konstaterte tap i perioden hvor det tidligere er foretatt nedskrivninger	4 570	(2 367)
Periodens nedskrivninger til dekning av tap på utlån	(7 656)	6 943
Individuelle nedskrivninger for verdifall	10 001	13 087
Gruppevise nedskrivninger		
Nedskrivning for verdifall på utlån 1. januar	40 309	30 659
Periodens nedskrivninger på grupper av utlån	(2 332)	9 650
Gruppevise nedskrivninger for verdifall	37 977	40 309

Konstaterte tap og inngang på tidligere konstaterte tap føres over resultat etter hvert som de oppstår. Konstaterte tap på utlån er tap som regnes som endelige. Når et misligholdt engasjement vurderes som umulig å inndrive, konkursbehandling er avsluttet eller insolvens er konstatert, og eventuelle sikkerheter er realisert eller overtatt, bokføres tapet som konstatert. Tabellen viser en oversikt over tap på utlån og andre fordringer per 31. desember.

Beløp i tusen kroner	31.12.2015	31.12.2014
Spesifikasjon av periodens tap og nedskrivninger på utlån til kunder		
Periodens endring i individuelle nedskrivninger for verdifall	(3 085)	4 576
Periodens endring i gruppevise nedskrivninger	(2 332)	9 650
Resultatførte renter på utlån hvor det er foretatt nedskrivning for tap	2 251	2 294
Konstaterte tap i perioden	48 768	34 465
Inngang på tidligere konstaterte tap	4 520	32 006
Sum tap på utlån	41 082	18 979

Kapitalkravsforskriftens minimumskrav i henhold til Pilar 1 forutsetter en diversifisert portefølje. Utover standardmetodens beregninger gjennomføres det vurderinger av internt kapitalbehov, pilar 2 kapitaltillegg.

For kreditt risiko vurderes tapsprosent og utvikling av disse, økning i mislighold, konsentrasjonsrisiko samt økning i utnyttelse av kredittkortrammer.

Bedriftsporteføljen i Eika Kredittbank AS er hovedsakelig næringslivskunder innenfor SMB-markedet.

For analyse av konsentrasjonsrisiko benyttes Herfindahl-Hirshman-indeksen (HHI indeksen). Ved en eventuelt lite diversifisert portefølje mot enkeltkunder, bransje eller geografi vil indeksen vise dette i form av høye α - og β -verdier. Nivåene for påslag er satt ut ifra bransjestandard, og referer til Banco De Espana's ICAAP-guidelines.

Det er identifisert og beregnet et internt kapitalbehov for bransjemessig og individuell konsentrasjonsrisiko, økt mislighold og økt utnyttelse av kredittkortrammer.

Styring og kontroll

Kredittpolicyen skal sikre at det foreligger betryggende kredittprosesser som sikrer en sunn og langsiktig utvikling uten at konsernet eller datterselskapene utsettes for risikoforhold som truer eksistens på kort eller lang sikt. Kredittpolicyen er det overordnede rammeverket for de enkelte datterselskapene. Risikoviljen skal operasjonaliseres gjennom selskapets rammer for kreditt risiko samt etablering av akseptable nivåer for mislighold og tap. Kredittporteføljene skal diversifiseres i samsvar med selskapets markedsmålsetting, mål for risikoklassifisering og overordnede kredittstrategi.

Selskapene i konsernet har etablert kredittstrategier som ligger innenfor konsernets overordnede policy for kreditt risiko. Det er videre operasjonalisert kreditt håndbøker som skal sikre oppfyllelse av ovennevnte strategi.

Risikovurderinger gjennomføres løpende og status for vesentlige temaer skal inngå i ordinær risikoreportering. Vurdering av risikostyringen og kontrollen for området inngår i årlig prosess for risikostyring og internkontroll. For å sikre at selskapene etterlever rutiner og at det oppnås god kvalitet på kredittarbeidet, er det etablert løpende kontroller knyttet til etterlevelse.

Eika Kredittbank AS har utarbeidet scoringsmodeller for å fange opp risiko og betjeningsevne som er karakteristiske for den enkelte kundegruppe. Gjennom scoringsmodellene fastsettes risikoscore, som er bestemmende for hvilke rammer kunden tilbys.

Minimum årlig i forbindelse med årlig ICAAP/ORSA prosess gjennomføres analyse og stresstester på kredittområdet for å vurdere konsekvenser av nedgangsscenario, samt for eksempel endring i rammevilkår for en næring, konkurs/avvikling av flere nøkkelbedrifter. Resultatene av stresstestene rapporteres i forbindelse med årlig ICAAP.

MARKEDS- OG VALUTARISIKO

Markedsrisiko består av renterisiko, aksjerisiko, valutarisiko, spreadrisiko og konsentrasjonsrisiko. Markedsrisiko er risikoen for tap i markedsverdier til porteføljer av finansielle instrumenter som følge av svingninger i aksjekurser, renter, kredittspreader, valutakurser, eiendomspriser, råvare- og energipriser og endring i forsikringstekniske avsetninger som følge av endring i renter.

Konsernet og Eika Gruppen AS er ikke underlagt krav til å beregne kapital for markedsrisiko i henhold til kapitalkravs forskriften. Dette med bakgrunn i at konsernets plasseringer ikke oppfyller kravet som stilles til en handelsportefølje. De finansielle instrumentene som konsernet har for egen regning er ikke investert med

hensikt på videresalg eller for på kort sikt å dra fordel av en verdiutvikling. Konsernets formål ved anskaffelse av finansielle instrumenter er langsiktig plassering av overskuddslikviditet. Konsernet aksepterer inntil moderat markedsrisiko. Likviditetsrisikoen på plasseringer skal imidlertid være lav.

Kapitalbehov (Regulatoriske minimumskrav)

Konsernet har ikke handelsportefølje. Dette medfører at plassering av overskuddslikviditet følger av definisjon for ordinær bankportefølje, og rapporteres dermed som del av vanlig kapitaldekningsrapportering etter standardmetoden for kredittrisiko.

Risikovurdering knyttet til kapitalbehov

I vurdering av internt kapitalbehov (ICAAP) skal Finanstilsynets stresstestparameter for markedsrisiko benyttes for å vurdere behov for ytterligere kapital, pilar 2 tillegg, for plasseringer. Dette med bakgrunn i at stresstestene ansees relevante for å vurdere effekten av markedsendringer.

Markedsrisiko i konsernet relaterer seg til plasseringer i finansielle instrumenter. Forvaltning og plasseringer av investeringer skal primært være knyttet til likviditetsstyring. Strategiske investering i datterselskaper og infrastruktur («anleggsinvesteringer») er ikke definert som markedsrisiko og må sees i sammenheng med strategisk og forretningsmessig risiko. Eika Forsikring, Eika Kredittbank og øvrige selskaper kan ha overskuddslikviditet plassert i likvide investeringer, eller som ledd i investeringstjenestevirksomhet, som kan medføre markedsrisiko. Markedsrisikoen for aksjer er relatert til aksjekursfall og for rentepapirer til renteoppgang.

Konsernet er videre eksponert for markedsrisiko i form av renterisiko som oppstår på grunn av ulik rentebinding på eiendeler og gjeld. Eika Kredittbank finansierer sine utlånsporteføljer gjennom ekstern funding i bank, obligasjoner, sertifikater, innskudd og lignende. Ulik rentebinding, referanserenter og spreadnivå på utlån og innlån gir utslag på rentenetto i selskapene. For Eika Forsikring er renterisiko relatert til de forsikringsmessige forpliktelsene og den del av investeringsporteføljen som påvirkes av endringer i markedsrentene.

Investeringene til Eika Kredittbank består av plassering av overskuddslikviditet, utelukkende i renteinstrumenter. Overskuddslikviditeten er igjen en del av selskapets funding og denne skal ikke være gjenstand for kortsiktige plasseringer med formål om å oppnå kursgevinster. Investeringene betraktes som posisjoner i gjeldsinstrumenter utenfor handelsportefølje. Posisjonene behandles og rapporteres som del av kredittrisikoen etter standardmetoden som ellers benyttes. Eika Kredittbank beregner kun pilar 2 kapitalbehov for markedsrisiko.

Eika Forsikring beregner og rapporterer markedsrisiko i Stresstest 1 rapporteringen til Finanstilsynet som ledd i Solvens II tilpasning. Markedsrisiko fra forsikringsvirksomheten inngår ikke i dagens pilar 1 krav for finansieringsvirksomheten i konsernet. Eika Forsikring beregner kun pilar 2 kapitalbehov for markedsrisiko.

Gjennomgående er porteføljene konservativt plassert og hovedsakelig plassert i rentepapirer (94 prosent). Forvaltning og plassering av overskuddslikviditet skjer gjennom Eika Kapitalforvaltning etter egne instruksjoner og forvaltningsavtaler.

Konsernet er eksponert for renterisiko knyttet til renteendringer for investeringsporteføljen. Konsernets selskaper kan ha overskuddslikviditet plassert i likvide investeringer eller som ledd i investeringstjenestevirksomhet som kan medføre risiko knyttet til renteendringer.

Konsernet er videre eksponert for renterisiko knyttet til ulik rentebinding, referanserenter og spreadnivå på utlån og innlån som gir utslag på rentenetto i selskapene. Renterisiko reduseres ved at innlån og utlån i høy grad tilpasses samme rentebetingelser. Eksponeringen er i første rekke knyttet til finansiering av

utlånsporteføljen gjennom bank, obligasjoner og innskudd fra kunder. Eika Forsikring har også en renterisiko relatert til de forsikringsmessige forpliktelsene. Selskapet er opptatt av at det er god sammenheng mellom investeringenes durasjon og lengde på de forsikringsmessige forpliktelsene. Forpliktelser som er knyttet til personskader og tap av fremtidig inntektserverv, verdsettes ved bruk offentlig fastsatt kapitaliseringsrente. Svingninger i det generelle rentenivået reflekteres ikke løpende i denne og medfører således en renterisiko.

Renteeksponering for konsernets eiendeler og gjeld følger av tabellen under:

Beløp i tusen kroner	Balanse 31.12.2015	Uten rente- eksponering	Rentebinding 0 - 1 måned	Rentebinding 1 - 3 måned	Rentebinding 3 - 12 måned	Rentebinding 1 - 5 år	Rentebinding over 5 år	Sum
Kontanter og fordringer på sentralbanker	53 022	-	53 022	-	-	-	-	53 022
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 353 689	-	1 348 689	5 000	-	-	-	1 353 689
Utlån til kunder	3 786 620	628 318	1 190 940	1 967 362	-	-	-	3 786 620
Verdipapirer	4 049 615	1 080 467	459 271	1 770 246	163 708	425 035	150 888	4 049 615
Ikke rentebærende eiendeler	2 262 411	2 262 411	-	-	-	-	-	2 262 411
Sumeiendeler	11 505 357	3 971 196	3 051 922	3 742 608	163 708	425 035	150 888	11 505 357
Gjeld til kredittinstitusjoner	326 364	-	121 348	205 016	-	-	-	326 364
Innskudd fra kunder	4 049 614	-	-	4 049 614	-	-	-	4 049 614
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	549 675	-	-	549 675	-	-	-	549 675
Forsikringstekniske avsetninger	3 525 678	3 525 678	-	-	-	-	-	3 525 678
Ikke rentebærende gjeld	929 854	929 854	-	-	-	-	-	929 854
Ansvarlig lånekapital	473 635	-	99 755	373 880	-	-	-	473 635
Egenkapital	1 650 537	1 650 537	-	-	-	-	-	1 650 537
Sum gjeld og egenkapital	11 505 357	6 106 069	221 103	5 178 185	-	-	-	11 505 357
Netto renteeksponering	-	(2 134 873)	2 830 819	(1 435 577)	163 708	425 035	150 888	-

For Eika Kredittbank er beregning av pilar 2-påslag for renterisiko foretatt basert på en analyse av konsekvensene av en økning i markedsrenten på 2 prosentpoeng. Dette vil ramme hele bransjen og føre til en reprising av innlån og utlån. Renterisiko beregnes basert på durasjon (rentebinding). Det legges til grunn en beregning på ett års horisont. Det antas at utlånsrenten på kredittkort kun justeres med 50 prosent av en eventuell renteøkning, og at innskuddsrenten kun justeres med 50 prosent av en eventuell renteøkning. Forutsetningene er endret fra tidligere år på grunn av vilkårsendringer knyttet til sparesmart.no. Eika Kredittbank har høy innskuddsdekning som er fordelaktig ved en renteøkning, derfor vil det ikke være behov for pilar 2-påslag for renterisiko.

Konsernets policy for markedsrisiko legger til grunn følgende stressscenario:

- Et fall i aksjemarkedene på 30 prosent, med tillegg for manglende risikospredning og likviditet. Det er benyttet stresstest på 39 prosent for aksjefond og 45 prosent for enkelt aksjer.
- Et parallelt skift i rentekurven på 2 prosentpoeng
- En endring i kursen på utenlandsk valuta med 10 prosent, med tillegg for manglende risikospredning (5 prosent)
- Økt kredittspread på 0 punkter for statspapirer, 20 punkter for kommunerisiko, 50 punkter for OMF'er og 1 prosent for bank/finans papirer.

Det foretas evaluering av Pilar 2-kapitalbehov opp mot beregnet stresstest i tråd med ovennevnte. Analyse av avkastning i forhold til relevante indekser viser at selskapenes avkastning følger generell markedsrisiko.

Konsernet beregner et internt kapitalkrav (pilar 2-tillegg) knyttet til markedsrisiko som følge av stressforutsetninger, valutaeksponering og konsentrasjonsrisiko.

Styring og kontroll

Policyen for markedsrisiko gir overordnede rammer for styring av markedsrisiko i konsernet, og rapporteringskrav som innebærer at styret og ledelsen får tilstrekkelig informasjon om markedsrisikoen. Policyen legger føringer for og skal bidra til å sikre at faktisk posisjonstaking, rammene for posisjonstaking

og markedsforhold av betydning for stengning av posisjoner blir løpende overvåket. Konsernet aksepterer inntil moderat markedsrisiko. Likviditetsrisikoen på plasseringer skal imidlertid være lav. Risikoviljen skal operasjonaliseres gjennom rammene for markedsrisiko og målsettinger for risiko og avkastning. For investeringer i finansielle instrumenter skal det være etablert et opplegg for måling av markedsrisiko, systemer og rutiner for administrering av markedsposisjoner, utnyttelse i henhold til definerte rammer, beregning av markedsverdier og beregning av ordinære eksponeringsindikatorer/ risikomål.

I vurderingen av nødvendige systemer og rutiner for måling av markedsrisiko ses det hen til kompleksiteten og omfanget av virksomheten. Risikovurderinger gjennomføres løpende og status for vesentlige temaer skal inngå i ordinær risikorapportering. Den kvartalsvise risikorapporteringen omfatter som et minimum eksponering innenfor de ulike aktivklasser, rammer og rammeutnyttelse samt prestasjoner i form av avkastning mot indekser og mål. Vurdering av risikostyringen og kontrollen for området inngår videre i årlig prosess for risikostyring og internkontroll.

OPERASJONELL RISIKO

Operasjonell risiko er risikoen for tap som følge av utilstrekkelig eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil, eller eksterne hendelser. Operasjonell risiko omfatter også compliancerisiko, omdømmerisiko, belønnings/insentivrisiko og juridisk risiko.

Compliancerisiko er risiko for brudd på lover, forskrifter, andre relevante myndighetsbestemmelser og interne regelverk, som innebærer; risiko for sanksjoner fra myndighetene, økonomisk tap (erstatningsansvar) og omdømmerisiko eller pålegg.

Juridisk risiko kan defineres som risikoen for tap fordi en inngått kontrakt ikke kan gjennomføres, eksempelvis som følge av utilstrekkelig dokumentasjon, at en motpart ikke har lovlig rett til å inngå kontrakten, usikkerhet om lovligheten av en kontrakt eller kontraktklausul, og problemer med gjennomføring av en kontrakt i konkurs eller konkursliknende situasjoner.

Ved beregning av kapitalkrav benyttes basismetoden. I basismetoden er beregningsgrunnlaget for minstekravet til ansvarlig kapital gitt ved 15 prosent av gjennomsnittlig inntekt de tre siste år multiplisert med 12,5 prosent jf. § 42-1 i Kapitalkravsforskriften.

Risikovurdering knyttet til kapitalbehov

Ved løpende risikovurderinger og risikorapportering, gjennomføring av ICAAP/ ORSA og årlig prosess for risikostyring og internkontroll, bør minimumskravene etter basismetoden suppleres med ytterligere kvantitative og kvalitative risikovurderinger. Avhengig av selskap, bør minst følgende forhold vektlegges:

- Internt bedrageri
- Eksternt bedrageri
- Ansettelsesvilkår og sikkerhet på arbeidsplassen
- Kunder, produkter og forretningspraksis
- Skade på fysiske eiendeler
- Avbrudd i drift og/eller systemer
- Oppgjør, levering og annen transaksjonsbehandling

Operasjonell risiko vurderes kvalitativt sett opp imot sannsynlighet for en hendelse og konsekvens dersom den inntreffer.

Operasjonell risiko oppstår som en naturlig del av operativ drift, og skal søkes redusert så fremt det er en positiv kost/nytte av det risikoreducerende tiltaket. All operasjonell risiko kan ikke unngås, elimineres eller overføres til andre parter. Sannsynligheten for og effekten av tap fra operasjonell risiko kan reduseres gjennom forebyggende risikoanalyser og hensiktsmessig styring, oppfølging og kontroll. Denne type risiko ligger i den løpende driften av konsernet. Den operasjonelle risikoprofilen er et uttrykk for hvor godt risikostyring og kontroll bidrar til kartlegging, vurdering, forståelse og håndtering av risikoeksponering på tvers av alle risikoklasser, i hvilken grad risikoer er kvantifisert og prioritert, bevissthet knyttet til om informasjonen er troverdig og av en slik kvalitet at den kan brukes i daglig beslutningsstøtte. Konsernets virksomhet er underlagt omfattende regulering gjennom lover og forskrifter. Konsernets virksomhet krever konsesjon, og er underlagt tilsyn fra Finanstilsynet knyttet til etterlevelse av konsesjonskrav. Konsernet kan ha en moderat risikoprofil når det gjelder operasjonell risiko. Langsiktig målsetting er lav.

For å få en god oversikt over alle former for tap og uønskede hendelser skal konsernet ha en felles tapsdatabase for registrering av tap og uønskede hendelser med regnskapsmessig effekt over 50 000 kroner. Uønskede hendelser omfatter operasjonelle tap og merkostnader, herunder compliancehendelser og utfall av juridisk risiko (erstatninger). Compliancebrudd er brudd på eksterne lover, regler og standarder, herunder offentlige sanksjoner, økonomisk tap eller tap av omdømme som konsernet med datterselskaper kan bli utsatt for. Vesentlige brudd med interne regler omfattes tilsvarende.

Hendelser kan ha utspring i selskapet (interne hendelser) eller i omgivelsene (eksterne hendelser). Hendelser identifiseres både løpende i driften, samt mer systematisk og samlet i den årlige internkontroll- og strategiprosessen. Hendelser som har skjedd og "nestenhendelser" gir informasjon om sårbarhet og utvikling.

Datterselskaper skal ha en tilsvarende systematisk dokumentasjon, rapportering og oppfølging av uønskede hendelser og tap.

Det er alle medarbeideres ansvar å rapportere tap og uønskede hendelser til konsernets sentrale taps- og hendelsesregister.

Utover standardmetodens beregninger gjennomføres det vurderinger av internt kapitalbehov, pilar 2-tillegg. For operasjonell risiko vurderes selskapenes risikostyring og internkontroll, uønskede hendelser, compliance hendelser, status på prosjekter og operasjonell drift.

Konsernet har konsesjon fra Datatilsynet som betinger at personopplysninger ivaretas på en betryggende måte. Selskapets størrelse innebærer sårbarhet på operasjonelle aktiviteter, og stiller ekstra krav til at selskapet har gode rutiner og etablert backup på alle vesentlige funksjoner. Konsernet vektlegger tilstrekkelig risikovurdering- og håndtering som sikrer løpende oppfølging og god styring og kontroll med operasjonelle aktiviteter. Compliancerisiko vurderes løpende som en del av den operasjonelle risikostyringen i virksomhetene. Det er ikke identifisert spesifikk compliancerisiko som tilsier behov for pilar 2-tillegg.

Konsernet beregner et internt kapitalkrav (pilar 2-tillegg) knyttet til operasjonell risiko på bakgrunn av kvalitative og kvantitative vurderinger av potensielle hendelser.

Kapitalbehov (Regulatoriske minimumskrav)

Beregning av kapital for operasjonell risiko etter basismetoden, Pilar 1 minstekravet for operasjonell risiko, utgjør 96,6 millioner.

Beregning av kapital for operasjonell risiko etter basismetoden og gjeldende regelverk innebærer at kapitalkravet fastsettes til 15 prosent av gjennomsnittlig inntekt de siste tre årene multiplisert med 12,5 prosent for konsernet. Operasjonell risiko reduseres fra 2014 grunnet overgang til CRD IV og rendyrket

beregningsgrunnlag fra CRD IV virksomheten som utgangspunkt for beregningene. Forsikringsvirksomheten skal ikke beregne pilar 1 krav for operasjonell risiko og er dermed unntatt fra beregningsgrunnlaget.

Styring og kontroll

Konsernet har utarbeidet policyer, rutinebeskrivelser og fullmaktstrukturer. Konsernets risikovilje skal operasjonaliseres gjennom rammer og konkrete beslutninger knyttet til håndtering av operasjonell risiko vurdert opp mot risikoens vesentlighet for aktuell måloppnåelse. Dette, sammen med klare roller og ansvar, er tiltak som reduserer den operasjonelle risikoen. Konsernet har kontinuerlig fokus på operasjonell risikostyring og hvordan dette kan bidra til bedret styring og kontroll på tvers av konsernets selskaper. Konsernets selskaper har fokus på kontinuerlige forbedringer knyttet til drift, operasjoner, prosjektstyring og effektiv ressursutnyttelse. Det er tett lederoppfølgingen knyttet til styring og kontroll samt handlingsplaner. Status på disse følges opp og utkvitteres minst halvårlig. Risikostyring og internkontroll utvikles i takt med behov og risikosituasjonen til enhver tid. Kvartalsvis risikorapportering omfatter; status på vesentlig operasjonell risiko, status på risikoreduserende tiltak som definert i handlingsplan, tapshendelser/ uønskede hendelser, utvalgte risikoindikatorer, utvikling i kundeklager samt vesentlige prosjekter. Det er videre tegnet hensiktsmessige forsikringsordninger, samt utarbeidet relevante beredskapsplaner for å håndtere krisesituasjoner. Risikoen vurderes å være i tråd med risikoviljen og kontrollen er god.

FORSIKRINGSRISIKO

Forsikringsrisikoen er risikoen for uventede tap på forsikringskontrakter. Risikoen omfatter risiko for tap som følge av at forsikringspremier og reserveringer blir utilstrekkelig for den risiko som tegnes, og derved ikke dekker skadeutbetalinger og kostnader til drift og administrasjon av forsikringsordningene.

Forsikringsrisiko er knyttet til virksomheten innen skade- og helseforsikring (personforsikring, ulykkesforsikring og yrkesskadeforsikring) i Eika Forsikring. Selskapets hovedvirksomhet er skadeforsikringsprodukter innenfor alle landbaserte bransjer for både privat og næring. Forsikringsrisikoen for skade- og helseforsikring omfatter tapspotensial knyttet til premierisiko, herunder kostnadsrisiko, reserverisiko, katastroferisiko, herunder naturkatastroferisiko og menneskeskapt katastrofer

Selskapets strategi for forsikringsrisiko sikrer at forsikringsrisikoen til enhver tid er tilpasset styrets risikovilje. Risikoviljen operasjonaliseres gjennom fastsettelse av rammer og delegering av ansvar og fullmakt, samt jevnlig rapportering som bidrar til at styret og ledelsen får tilstrekkelig informasjon om og styring og kontroll med risikoene. Det er utarbeidet produktstrategier, tegningshåndbøker og underwriting guidelines, samt rutiner for skadeoppgjør og skadereservering som er førende for virksomheten.

Det foretas risikovurderinger av produkter, kundesegmenter og ved forsikringstegning av den enkelte kunde. Risikovurderingene benyttes som grunnlag for justering av vilkår, tegningsadgang, prismodell og tariffer. Selskapet har en godt diversifisert portefølje både på produkter og kunder som hovedsakelig er privatpersoner og SMB-markedet. Selskapet har begrenset med langhalede forsikringer.

Forsikringsrisiko inngår ikke i dagens pilar 1 krav men inngår som del av kredittrisiko i tråd med minstekravforskriftens vektings- og beregningsregler under metode A. Vurderingene er ellers basert på forutsetninger fra Eika Forsikring, beregninger av tapspotensialet gjennom Finanstilsynets stresstest 1, katastrofevurderinger for både skade- og personvirksomheten, samt tilleggsberegninger i Solvens II standardmetoden og inngår i vurdering av pilar 2 risikoer for konsernet.

Fordringer og avsetninger per 31. desember 2015 vedrørende forsikring fremgår av tabellen under.

Beløp i tusen kroner	Brann Kombinert		Motorvogn		Personforsikring		Øvrige bransjer		Totalt	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Avsetning for ikke opptjent premie, brutto	426 647	404 627	517 689	509 611	122 713	121 225	155 914	149 892	1 222 963	1 185 355
Erstatningsavsetning brutto	463 117	464 468	713 522	709 780	430 421	362 110	414 574	396 893	2 021 634	1 933 251
Sikkerhetsavsetning	85 552	83 478	124 050	126 286	-	-	71 479	69 690	281 081	279 454
Sum forsikringstekniske bruttoavsetninger	975 316	952 573	1 355 261	1 345 677	553 134	483 335	641 967	616 475	3 525 678	3 398 060
Gjenforsikringsandel av ikke opptjent bruttopremie	127 950	121 346	103 292	101 682	61 357	60 612	894	852	293 493	284 492
Gjenforsikringsandel av brutto erstatningsavsetning	157 211	134 857	226 611	228 461	205 489	172 905	40 530	100 172	629 841	636 395
Sum gjenforsikringsandel	285 161	256 203	329 903	330 143	266 846	233 517	41 424	101 024	923 334	920 887
Sum avsetninger for egen regning	690 155	696 370	1 025 358	1 015 534	286 288	249 818	600 543	515 451	2 602 344	2 477 173

Eika Forsikring avlaster en betydelig del av den økonomiske risikoen gjennom reassuranseprogrammer. Reassuranse bidrar til resultatutjevning og er risiko- og kapitalavlastende. Reassuranseprogrammet justeres årlig slik at det er tilpasset selskapets evne til å bære tap. Endringer i programmet vil potensielt ha store konsekvenser for risikoen selskapet tar selv, nivået på sikkerhetsavsetningene samt resultatene selskapet kan forvente å beholde selv. Det påvirker dermed også konsernets evne til disponering av årsresultater. Reassuranseprogrammet for 2016 er uendret fra programmet i 2015.

Det beregnes et intern kapitalkrav, pilar 2-påslag for forsikringsrisiko basert på Finanstilsynets stresstest 1. Overordnet styring og kontroll av risiko er beskrevet i eget kapittel ovenfor.

LIKVIDITETS- OG FINANSIERINGSRISIKO

Risikoen for at selskapet ikke klarer å oppfylle sine løpende forpliktelser og/ eller finansiere endringer i aktivaallokeringen uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på aktiva som må realiseres eller i form av ekstra dyr finansiering.

Konsernet tilstreber en lav likviditetsrisiko. Imidlertid kan konsernets likviditetsrisiko være inntil moderat som følge av kraftig vekst og uro i finansmarkedene og datterselskapenes knapphet på tilgang på likviditet. Konsernets likviditetsrisiko skal ikke overstige moderat risiko og uttrykkes i form av seks måneders overlevelseshorisont uten tilførsel av ny kapital.

Likviditetsrisiko inngår ikke i Pilar 1-krav. Vurdering av tapsrisiko knyttet til likviditetsrisiko må ses i sammenheng med situasjonen i fundingmarkedet og kredittspredan som betales utover 3 måneder NIBOR.

Det gjennomføres kvartalsvis stresstesting på likviditet. Stresstesten består av fire hovedscenarier; normalsituasjon, krise i banken, krise i finansmarkedene, samt en kombinert krise i banken og finansmarkedene. Gjennomført stresstest, per 31. desember 2015, viser en overlevelsessevne på over 9 måneder i samtlige krisescenarier mot risikoviljen som krever 6 måneder overlevelse i konsernet. Konsernet har per 31.12.2015 tilstrekkelig likviditet i forhold til fastsatte rammer. Konsernets datterselskaper driver med ulike virksomhetsområder og har ulik likviditetsrisiko. Flere av datterselskapene er også underlagt kravene som stilles i likviditetsforskriften. Finansieringsvirksomheten, Eika Kredittdbank, er dog den virksomhet med høyest iboende likviditetsrisiko og påvirker dermed konsernets samlede risikobilde.

Forfallstruktur per 31.12.2015 fremgår av tabellen under:

Beløp i tusen kroner	Balanse 31.12.2015	Uten avtalt forfall	Løpetid 0 - 1 måned	Løpetid 1 - 3 måned	Løpetid 3 - 12 måned	Løpetid 1 - 5 år	Løpetid over 5 år	Sum
Kontanter og fordringer på sentralbanker	53 022	-	53 022	-	-	-	-	53 022
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 353 689	21 984	1 331 705	-	-	-	-	1 353 689
Utlån til kunder	3 786 620	1 866 909	45 448	1 653	45 992	1 281 049	545 569	3 786 620
Verdipapirer	4 049 615	1 080 467	20 000	244 080	589 385	1 964 796	150 887	4 049 615
Andre eiendeler med avtalt løpetid	1 109 701	-	486 481	43 244	579 976	-	-	1 109 701
Andre eiendeler uten avtalt løpetid	1 152 710	1 152 710	-	-	-	-	-	1 152 710
Sum eiendeler	11 505 357	4 122 070	1 936 656	288 977	1 215 353	3 245 845	696 456	11 505 357
Gjeld til kredittinstitusjoner	326 364	183	67 180	53 985	-	-	205 016	326 364
Innskudd fra kunder	4 049 614	4 042 299	-	7 315	-	-	-	4 049 614
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	549 675	-	-	-	-	549 675	-	549 675
Forsikringstekniske avsetninger	3 525 678	3 525 678	-	-	-	-	-	3 525 678
Annen gjeld med avtalt forfall	352 692	-	82 444	14 108	245 520	10 620	-	352 692
Annen gjeld uten avtalt forfall	577 162	577 162	-	-	-	-	-	577 162
Ansvarlig lånekapital	473 635	-	-	-	-	-	473 635	473 635
Egenkapital	1 650 537	1 650 537	-	-	-	-	-	1 650 537
Sum gjeld og egenkapital	11 505 357	9 795 859	149 624	75 408	245 520	560 295	678 651	11 505 357
Netto	-	-5 673 789	1 787 032	213 569	969 833	2 685 550	17 805	-

Styring av likviditetsrisiko skjer gjennom fastsettelse av rammer for finansieringsstruktur, krav til spredning på instrumenter, markeder og løpetider, samt etablering av beredskapsfasiliteter. Ansvar for operativ likviditetsstyring og ansvar for kontroll mot rammer/strategi er fordelt på ulike personer. Likviditetsstyring inngår i ordinær risik rapportering kvartalsvis. Overordnet styring og kontroll av risiko er beskrevet eget kapittel ovenfor.

STRATEGISK OG FORRETNINGSMESSIG RISIKO

Strategisk risiko er risikoen for svekket lønnsomhet som følge av endringer i konkurranse, rammebetingelser, eksterne faktorer, herunder også politisk risiko og regulatorisk risiko. Forretningsmessig risiko er risikoen for manglende samvariasjon mellom inntekter og kostnader over tid. Konsernet aksepterer inntil moderat strategisk- og forretningsmessig risiko. Strategisk- og forretningsmessig risiko inngår ikke i beregning av Pilar 1-krav til kapital.

I samsvar med forskrift om risikostyring og internkontroll, og i henhold til rutine, ble det gjennomført årlig risiko- og internkontrollgjennomgang høsten 2015. I prosessen ble det identifisert flere risikoer som knytter seg til strategisk- og forretningsrisiko og disse ble omhandlet i konsernsjefens «Bekreftelse vedrørende risikostyring og internkontroll for Eika Gruppen» behandlet i risiko- og revisjonsutvalg og konsernstyret i november 2015.

Basert på en vurdering av identifiserte risikoer, samt stresstesting er det ikke behov for et internt kapitalkrav, pilar 2-tillegg, knyttet til strategisk- og forretningsmessig risiko for konsernet.

UVEKTET KJERNEKAPITALANDEL

Finansieringsvirksomhetsloven stiller opplysningskrav til at banker, kredittforetak og morselskap i finanskonsern skal også offentliggjøre informasjon om størrelsen på kjernekapital som andel av verdien av institusjonens eiendeler og ikke balanseførte forpliktelser beregnet uten risikovekting (uvektet kjernekapitalandel). Eika Gruppen er morselskap i finanskonsernet og skal i tillegg offentliggjøre informasjon om uvektet kjernekapitalandel på konsolidert grunnlag.

Pilar 3 rapport

Eika Gruppen

Krav til uvektet kjernekapitalandel ("leverage ratio") er tenkt som et supplement til de risikovektede minstekravene. Kravet er per nå ikke ferdig utformet. Finansdepartementet har gitt Finanstilsynet i oppdrag å utrede beregningsregler og nivåer. Det er foreslått at kjernekapitalen skal utgjøre en gitt prosentsats av et eksponeringsmål som omfatter eiendelsposter og ikke-balanseførte poster. Ved vurdering av høy andel fremmedfinansiering og overdreven gjeldsoppbygging benyttes uvektet kjernekapitalandel som en indikator.

Det følger av CRD IV at uvektet kjernekapitalandel skal rapporteres og inngå som en del av vurderingen av samlet kapitalbehov under pilar 2 før et minstekrav i pilar 1 introduseres i 2018. Formålet med dette er at banken skal vurdere risikoen for overdreven gjeldsoppbygging. Videre skal pilar 2-vurderingene danne grunnlaget for utforming og kalibrering av det fremtidige Pilar 1-kravet.

Konsolidert uvektet kjernekapitalandel (LR)	31.12.2014	31.03.2015	30.06.2015	30.09.2015	31.12.2015
Kjernekapital	1 050 997	1 056 485	1 040 105	1 014 883	1 230 755
Ubenyttede rammer på kredittkort	7 222 437	7 254 532	7 395 754	7 781 061	7 892 154
<i>Konverteringsfaktor kredittkortrammer</i>	10 %	10 %	10 %	10 %	10 %
Lånetilsagn	118 682	149 983	175 018	241 908	170 147
<i>Konverteringsfaktor lånetilsagn</i>	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Øvrige eiendeler	6 620 267	6 545 213	6 246 445	6 330 191	6 945 013
Sum balanseposter og utenombalanseposter	7 461 193	7 420 649	7 161 034	7 350 205	7 904 375
Konsolidert uvektet kjernekapitalandel (LR)	14,09 %	14,24 %	14,52 %	13,81 %	15,57 %

Baselkomitéen skal vurdere hensiktsmessigheten av å ha et minstekrav tilsvarende 3 prosent i perioden 1. januar 2013 til 1. januar 2017. Eika Gruppens uvektede kjernekapitalandel er typisk høy og var per 31. desember 2015 på 15,6 prosent. Med forutsetningene som ligger til grunn i budsjett som medfører både økt kapitaldekning og uvektet kjernekapitalandel, fremstår risikoen for overdreven gjeldoppbygging som lav. Basert på ovennevnte er det ikke ansett behov for et internt pilar 2-påslag for «overdreven gjeldsoppbygging».